

XIII EVF. * SZAM 246
(Ciu) — Kolozsvár, 1930
november 12 Szerda
5691 EV - Chesván 21

TAKA POSTALÁ
PLATITE IN NUMERAR
No 244 716/1930

Ára 5 lej

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Strada Baron L. Pop (v. Brassai
ucca) 10. szám. Telefon: 9 77.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egész évre 1150 Lej
Félévre 600 "
Negyedévre 320 "
Egy hónapra 110 "

KULFÖLDI
ELŐFIZETESI ÁRAK:

Egy óra 1 dollár (vagy ennek
megfelelő pénzenem).
Egy évre 10 dollár.

Hirdetések tarifa szerint
vételnek fel.

ESIDÓ POLITIKAINAPILAP

A munkanélküliség réme

Akadat végre egy munkaügyi miniszter, aki komolyan rászánta magát arra, hogy szembenevessen a munkanélküliség problémájával. Lehet örülni annak, hogy *Hatiegan* munkaügyi miniszter sürgős ankétot hívott egybe a munkanélküliség leküzdése érdekében s van abban valami biztató, hogy a munkanélküliséget hivatalosan is elismerték, de a bizakodásnak ezt a halovány reménysugarát nagyon is problematikusá teszi az egyre súlyosbodó krízis, mert sehogysem tudjuk elhinni, hogy egy egyszerű miniszteri aktussal meg lehessen oldani a romániai munkanélküliség kérdését.

A munkaügyi minisztérium 40 ezer munkanélkülről beszél. Ezt a számot azonban alighanem a telekkönyvből írták ki, mert mindaddig, amíg egy közzétett apróhirdetés jelentéktelen állására százával jelentkeznek a pályázók, minden különösebb statisztika nélkül is kétségtelen, hogy a minisztérium tulságosan optimista volt, amikor találmokra mindössze 40 ezerre becsülte a munkanélküliek számát. Ha majd hozzákezd a minisztérium az első szisztematikus lépéshez, rögtön rá fog jönni arra, hogy a munkanélküliek száma sokszorosan felülmúlja azt az ötjegyű számot, amelyet hónapról-hónapra Romániából megküldenek a genfi munkaügyi hivatalnak. Pedig az akció komolyságát veszélyezteti, hogyha már az első pillanatban nem számolnak az illetékes faktorok a realitásokkal.

Maga az a pusztá tény, hogy Romániában komoly munkanélküliség van, a legszomorúbb ítélete annak a szerencsétlen gazdasági politikának, amelyet az egymást követő kormányok dilettantizmusa inaugurált ebben az országban, amely még ma is egvedülállóan a korlátlan lehetőségek földje az egész kontinensen. És itt nem lehet külföldi példákra hivatkozni. Nem nyugtat meg senkit sem az a magyarázat, hogy az egész világon súlyos krízissel küzd a termelés és hogy a fejlett iparu, nagy nyugati országokban milliókra rug a száma a munkanélkülieknek. Mert Amerikában, Angliában, Németországban éppen azért vannak milliószámra munkanélküliek, mert az ipar és kereskedelem organizációja tulfejldött. De nálunk, Romániában? Románia viszonylagosan a leggazdagabb országa Európának. Van itt minden fölös bőséggel, ami az ország zavartalan gazdasági fejlődését biztosíthatná. Románia a gabonarakartára lehetne egész Európának és óriási mezőgazdasági lehetőségein kívül megvan minden nversanyaga az országnak, hogy egy virágzó ipari állammá fejlődhessek. Só, fa, petróleum, vasérc, földgáz egyetlen európai országban sincs olyan bőségben, mint nálunk és ez elsőrendű nversanyagokon kívül a hegyek mélyében háborítatlanul szunnyadnak a legpompásabb kincsek, amelyeknek kiaknázása tízszer annyi kezét is tudna foglalkoztatni, mint amennyi most tétlen munkanélküliségbe sülyedt.

A nagy ipari államokat a piacok vál-

sága sorvasztja el. A racionalizálással felfokozott termelés óriási többleteket produkál, amelyek elhelyezése egyre nehezebb lesz, mert a nyílt, vagy burkolt gyarmati területek szívós igyekezettel küzdik ki gazdasági függetlenségüket és önálló iparukat. A racionalizálás és a piacok elvesztése százszéjjel termelték ki a munkanélküliséget és minthogy a munkanélküliség miatt egyre nagyobb tömegek vesztek el vásárlóképeségüket, katasztrofálisan megingott a bel-földi fogyasztás is, ami tengeri kigyóként újabb tömegeket tett munkanélkülivé.

Nálunk azonban szó sinesen ilyesmi-

ről. Hol tartunk mi még a tultermelés-től? Az ipari termékek szükségletének alig 2-3 százalékát termelik az országban, úgy hogy nyugodtan fejlődhetne és racionalizálódhatna az ipar, akár évtizedekig is. Romániában fordított a helyzet. A különböző törvények, rendeletek és adózási szisztémák dzsungeljében tökéletesen elmerül az ipari fejlődés lehetősége. Eppen ezért sokkal könnyebb megoldani Romániában a munkanélküliséget, mint akárhol másutt a világon. De nem miniszteri rendeletekkel és nem is társadalmi akcióval, hanem az ország egész gazdasági rendszerének gyökeres átorganizálásával. Eh-

hez pedig korántsem elegendő a munkaügyi miniszter jószándéka, akinek kétségkívül hasznos intézkedései csak ideig-óráig csapolhatják le a munkanélkülieket. Hosszu esztendőket áldozatkész és minden energiát megfeszítő munkája szükséges ahhoz, hogy Románia is hozzáláthasson természeti kincseinek ökonomikus kiaknázásához. De mert nem látjuk sem az igyekezetet, sem a hajlandóságot, reménytelen pesszimizmussal nézünk a munkaügyi minisztérium vállalkozása elé. Lehet, hogy munkanélküli segély lesz, de egyre szaporodni fog a száma a munkanélkülieknek is.

A király magántitkára felkereste az ellenzéki pártvezéreket és az uralkodó nevében felhívta őket, hogy térjenek vissza a parlamentbe

Dr. Vlad Aurel élesen megtámadta lapjában Junian igazságügyminisztert és bejelentette, hogy disszidens akcióra készül
Károly-ellenes röpiratokat osztogattak a liberálisok kolozsvári kongresszusán

Bucuresti—Bukarest, november 11. (Az Új Kelet tudósítójától.) Jelentettük, hogy az uralkodó elhatározta, hogy fel fogja hívni az ellenzéki pártokat a parlament munkájában való részvételre. Ez a legfelsőbb helyről jövő intervenció a mai nappal meg is történt és politikai körökben érthetően élénk kommentálás tárgyát képezi. Puiu Dumitrescu, az uralkodó magántitkára ma délelőtt felkereste az ellenzéki pártvezéreket s az uralkodónak egy levélét olvastva fel előttük. A levélben Károly király hangsúlyozza, hogy az ország súlyos válságban megy keresztül, ami szükségessé teszi a nemzet összes erőinek az alkotmányos keretek között való együttműködését. Eppen ezért felhívja az ellenzéki pártokat, hogy vegyenek részt a parlament munkájában és éljenek az alkotmányadta jogaikkal és kötelességeikkel.

Az összes ellenzéki pártvezérek hajlanak a király szavára

Elsőnek *Bratianu* Vintilát látogatta meg a király magántitkára. Vintila kijelentette, hogy tudomásul veszi az uralkodó felhívását és össze fogja hívni pártjának vezérlőbizottságát, hogy ebben a kérdésben döntsenek. Ugyanakkor közölte Dumitrescuval, hogy audienciát fog kérni az uralkodótól, hogy személyesen is kifejtse előtte a parlamentbe való visszatérés kérdésében elfoglalt álláspontját. *Bratianu* Vintila után *Ducát* kereste fel a király magántitkára. A volt belügyminiszter azt válaszolta, hogy minden erejét latba fogja vetni pártjának a parlamentbe való visszatérése érdekében. Ezután *Argetoianu* kövekezett sorra, aki kijelentette, hogy ő már ab ovo el volt határozva a parla-

ment munkájában való részvételre, a király felhívása azonban megerősíti őt ebben az elhatározásában. Ugyanezt a választ adta Dumitrescunak *Gheorghe Bratianu* is. Délután került sor *Averescu* és *Goga* meglátogatására, akik csak a déli órákban érkeztek vissza Kolozsvárról.

Királyellenes brosurákat osztogattak a liberálisok

Az *Epoca* feltűnéstkeltő hirt közöl a liberális párt kolozsvári kongresszusával kapcsolatban. A lap szerint a kongresszus után a liberális szokásoknak megfelelően brosurákat osztottak szét a

delegátusok között. A kiosztott röpiratok közé került az ugynevezett „Zöld brosurá” is, amelyből fölös számmal van raktáron minden liberális pártklubban és amelyben tudvalevőleg *Bratianu* Vintila a legsúlyosabb vádakát hangoztatja s a legélesebb kirohanásokat renzezi Károly király ellen. A röpiratok kiosztása ugyanakkor történt, amikor a banketten a liberális pártvezérek pohárköszöntőket mondtak az uralkodó egészségére. Az *Epoca* hangsúlyozza, hogy minden esetleges cáfolat ellenére is fenntartja állításait és felteszi a kérdést: vajon véletlenül történt-e a zöld brosurá kiosztása?

Vlad Aurel disszidens nemzeti-parasztpárti frakciót akar szervezni

A bukaresti lapok hasábos cikkeiben foglalkoznak dr. *Vlad Aurel* volt kultuszminiszternek *Junian* igazságügyminiszter és általában a nemzeti parasztpárt jelenlegi vezetősége ellen intézett támadásaival. A volt kultuszminiszter cikket írt lapjában, a szászvárosi *Solia Dreptátiiben* (magyarul a lap címe így hangzik: Az igazság hírnöke). Dr. *Vlad Aurel* cikkében vétőt emel az ellen, hogy Hunyad vármegyétől el akarják szakítani a petrozsényi járást és azt Gorb megyéhez akarják csatolni. A liberálisok és averescánusok is próbálkoztak ezzel a megynék ellen irányuló merénnyel, de nem sikerült nekik. Még csak az hiányozna, ha a petrozsényi járás elszakítása éppen a nemzeti parasztpárt kormányzása alatt történe meg, írja cikkében *Vlad Aurel*, aki első sorban a gorbmegyei *Junian* igazságügyminisztert vádolja a merénnyel értelmi

szerzőségével. És ami még érdekesebb, a lapnak ugyanezen számában egy vastag betűvel szedett hivatalos kommuniké is napvilágot látott, amely többek között a következőket tartalmazza: „A nemzeti parasztpárt erdélyi vezetője, közöttük dr. *Vlad Aurel* is, a javaslat ellen szavazott. *Vlad Aurel* dr. és barátai a kormány támogatását bizonyos politikai és erkölcsi feltételek teljesítéséhez kötik. Ugy értesülünk, hogy hasonló értelemben fognak a parlamentben is felszólalni”.

A kommuniké fenyegető tónusa egészen világos. Az Adevarul tudni véli, hogy dr. *Vlad Aurel* néhány politikai barátjával együtt disszidens csoportot akar alkotni a nemzeti parasztpárt erdélyi frakciójában. A csoport éles támadásokra készül egyes taranista miniszterek ellen.

November 16 November 16 November 16
A Keren Kajemeth uccai gyűjtést rendez az egész országban

Operette-ujdon.
Betegh Bébi.
sz föllépésével.
A. Ssz. 55.)
rgerae. (Fekete
sével. Napi bér
56.)
sapka. (Operet-
Kondor Iboiya.
Tompá. lhása.
ám. Ssz. 57.)
3 órákor: Já-
előadás olesó
i: dr. RácZ J6-
sárga sapka.
Napi bérlet
or: Lehullott a
ette ujdonság
l. Ssz. 60.)
Lila test, sárga
onság harmad-
sz., A. Ssz. 61.)
lezi és bevezeti
udapesti Nem-
e m. v. Premié.
z. 62.)
sodszor. Napi
rozatszám: 63)
milsora
Pillangó kisasz
ires japán éne.
n: Pillangó kis
ra híres japán
pésével.)
sidónó.
Szünet.
Hofimann ma-
in (délután):
NHAZ
RA
órákor: Hazas-
Filmregény 8
pekben Esther
ber. Burleszk
k: 20 és 10 lej.
órákor, szom-
Nagy attrak-
A Volga leá-
ngos, zenélő és
főszerepekben:
m. Helyárak:
5 és 7 órákor.
arnap fél 3. és
egyik legna-
ja, Volga leá-
s éneklő film
n. A főszere-
és Igo Sym.
tésck
francia, német
res. Str. M-
kávéház, ét-
átvettem. Szí-
k.
szörme gal-
V. Jánky, Fő.
és plissé! Új-
emüre is szé-
alónban, Kos-
(volt Unió u.
n! Rendkívül
szolgálat. A
szítményeire.
Dalea Regele
ás ellenében.
a főzést délig
bizható
ükségletét be-
erezni, irjon
lato:
rth. kóser
lea, Sagana 6.
jdt bódónban.

LIGETI SÁNDOR:

Utazás Pláneurópában

III. Berlin

*

Mammutváros. Tizenöt-husz kilométert gyalogolhat egy irányban, akinek erre kedve van, hogy egyik széléről a másikra érjen. Akinek nincs kedve, felülhet az U-Bahnra s 25 pfennigért órák hosszat vitetheti magát a föld alatt, keresztül-kasul a városban. Még láthat is valamit, mert néha kibukkan a vasut a föld alól s egy-kétemelet magasságban, vas-viaduktokon halad uccák fölött, házakon keresztül, be is pillanthat egy-egy berlini polgár otthonába. Aki azonban nagyobb kényelemmel szeret utazni s taxiba ül, annak ugyancsak számolnia kell az idejével. Mert az ucca keresztvezések fölötti színes lámpák — ezek a kérelhetetlen szabályossággal dolgozó villamos forgalmi rendőrgépek — megállítják a kocsit végeláthatatlan autófolyamát. De ez a sors éri a gyalogjárókat is. A berlini iskolásgyermekek már az iskolában tanulja, hogy: vörös lámpa: megállás. Sárga lámpa: figyelem. Zöld lámpa: mehet az autó. Ami a gyalogosoknak fordított utasítást jelent. Vörös fénynél átmehetsz nyugodtan a másik oldalra. De zöld fénynél maradj vesztig, ha kedves az életed. Így ügyel Berlin a járőke-lőire.

S ezt a mammutvárost s azt a nagy birodalmat, melynek Berlin a fővárosa, két ucca kormányozza, a Wilhelmstrasse, a politika uccája s a Behrenstrasse, a pénz uccája. Valóságos szimbólum, ahogy egymásba torkollanak. Nagyon ügyel egyik a másikra. Mert az elsőt székeli maga az öreg Hindenburg elnök; palotája mellett s azzal szemben laknak a birodalmi kancellár s a főminiszterek, de a Behrenstrasse és környéke a pénz főhadiszállása, ahonnan a német nagybancok ezernyi bel- és külföldi bankfióknak, ipari és kereskedelmi érdekeltségben keresztül irányítják a mai Európa sorsára annyira döntő fontosságú gazdaságpolitikát. A világ fele figyel erre a két uccára, ahol az optimizmus mostanában ritka vendég. Ebert elnök kedélyes Bierabendjeit Hindenburg kissé katonás komorsága váltotta fel, — így mondják a berliniek — a Behrenstrassen pedig expanzív terjeszkedés helyett arra ügyelnek, hogy a pénz Svájc felé menekülő áradatát megállítsák. Súlyos a helyzet. De nemcsak a direktorok véleménye ez, hanem azé a komoly titkárszónagyé is, aki arról panaszkodik, hogy a munkanélküliek segélyezése címén az eddigi 4 és félszázalékos fizetéslevonást 6 és félszázalékra emelték fel. S mi lesz még a télen, ha a racionalizálás és az Abbau tovább tart!

Sok helyt hallottam: mi lesz a télen? Mert a leépített tömegek közt óriási erővel dolgozik az orosz propaganda. Vetik a magot s egyszer aratásra számítanak.

Dolgozik ez a nagystílusú propaganda. Az előkelő Unter den Linden egyik palotájában, szemben az orosz követség épületével, a szovjetek utazási irodát rendeztek be. Az Intourist gyönyörű kiállítású, színes, képes prospektusokkal invitálja a turistákat Oroszországba, akárcsak a szomszédban lévő többi uta-

zasi irodák Olasz-, Francia- vagy Svédországba. S még tovább, Berlin—West felé, a Kurfürstendam előkelő helységeibe, vagy a híres Romanisches Café mindig zsufolt termeibe is ellátogat egy-egy piroskendős, kopott, borotvátalan rikkanos, hogy a Moskouer Rundschau, a Moszkvában megjelenő német napilap legújabb számát kínálja a márványasztalok felé. Igen komoly, vezető kapitalista férfiak aggódnak a baloldali terjeszkedés mindennapos térdhódítása miatt és a legutóbbi parlamenti választások csak megerősítették ezeket az aggodalmakat.

De a Romanisches Caféban azért minden a régi. A fekete redingotós kávézó ép úgy hajbókolt vendégei felé, mint azelőtt s Berlin—West bohém elemei, torzonborz művészek, excentrikusan viselkedő irónok és iparművésznők, újságírók, ismert és ismeretlen költők úgy ülnek ott füstfelhők közepette, mintha a Parnamusz csuca előtt előszobáznának. De ott ül prof. Julius Hirsch államtitkár is, kopott fekete felöltőjével a szék karján s ott ülnek egy néhányan a befutottak közül is, bizonyítva, hogy a Romanisches Café jó iskolája a mindenhonnan Berlinbe kerülő zseniknek. Mert látunk ott japánt és kínait, orosz és német is és innen-onnan, az idegen nyelvek bábeli zürzavarából magyar szavak is jutnak fülnkhöz. Az erkélyről festett ajkak nevetése hallik, két nő integet lefelé a terembe, ahonnan megszűröl, vagy tíz asztal mögött olyan diadalkiáltást hallat valaki, hogy az egész kávéház felgyúlik: Hát ti is itt vagytok? Nagyszerű! S egy friss berlini magyar diák már rohan is telfelé a lépcsőn.

Kolozsvár is itt van. Egy orvos és egy orvosnő, egy zongoraművész és egy újságíró isszák együtt a Romanische Café hig feketéjét. Itthon jobbat isszunk. Miután megállapítjuk, hogy milyen kicsi a világ, még Berlinben is, elhatározzuk, hogy Kolozsvár kiruccan az éjjel. Főlkerekedünk s nemsokára egy felkapott, divatos bárban isszuk a whiskyt. Kicsi, zsufolt helyiség. A közepén egy hór-borgas angol pár két fejfel emelkedik ki a táncolók közül, a jazz vad ritmusát még fokozza a rejtett lámpák vörös, tompa fénye, a félhomályban csak az ékszeres és a sokszínű bárítalok ivergei esillognak.

Magas trónusán a fehérsapkás mixer is táncol s szinte dobja a keverékekkel teli poharakat a vendégek felé, akiknek sikerült magukat feltornászni a pult magasságáig nyúló háromlábú székekre. A bár után egy „lokál”. Berlini izü, így mondják. Mert nőnek öltözött férfiak táncolnak és énekelnek benne s nők nőkkel táncolnak, vadászva az ugynevezett naiv lelkek erotikájának felkeltésére. De csak rossz szájíz okoz az egész. Ép úgy, mint a drága és rossz műbor, melyért uszágiróbarátunk az ártatlan pincért szidta meg.

A felnőttek játékánál sokkal inkább érdekelték, mint családapát, a gyermekek játékszerei. Így kerültem a nagy áruházakba, másnap délután. Még min-

dig Wertheim vezet. De a Hermannsplatzon az óriási Karstadt áruház modernebb, impozánsabb. Hatodik emelete fölött, a nagy lapos tetőn, két négyemeletes torony emelkedik a magasba. Így látvány aztán Berlin, tiz emeletről. Házrengeteg, amerre a szem ellát, kupolák és kémények erdeje s lent, a szédtő mélységben az autók és villamoskocsik nem nagyobbak, mint az áruház harmadik emeletének játékaúti és villamosai. Ez a legkedvesebb az egész áruházban, a gyermekjátékosztály. Végtelen hosszú pultokon minden, ami csak kedves a gyerekszemnek. A terem végén nagy térség: a játszóhely. Itt nem árulnak semmit, csak jökeket. Itt gyűlnek össze a vásárlók gyermekei, az áruházban alkalmazott óvónő felügyelete alatt s szabad nekik minden. Hintalovon ülnek, karikát dobnak, vasutalatt játszanak, kis kocsit húznak: a gyermek Eldorádó. De halad a világ; a régi, primitív játékokat modern vasutak, repülőgépek és autók váltják fel, villamos

szerkezettel, a berlini gyermek már kis automata telefonnal játszik s a vasúti pályán felállított állomás annyira utánozza a valódit, hogy a Restaurant mellett ott áll a színes bádógból készült „Herren W. C.” is.

Míg a gyermekek játszanak, vásárolnak a szülők. Sűrű tömegek sodródnak a pazarul világított csarnokokban, liftek és mozgó lépcsők zsufoltan mozognak föl és le az emeletek közt egészen a szuterénig, ahol az olcsó, kiseleztezt, divatjátmult cikkek tömegvásárait tartják. S a vásárlás végén, a csomagokkal megrakott berlini ki sem kell lépjen az uccára. A szuterén alvilágának széles kapuján, egy vashidon keresztül halad csak s ott dörög előtte az Untergrundbahn hosszú kocsisorból álló villamosvontata. Beszállás előtt még szivart és estilapot vehet a földalatti állomás kioszkjaiban, nehogy unja magát a félórás uton. Aztán ötven kilométeres sebességgel robot hazafelé s modern katonakompa vasszínü utján.

A kormány intervenciója ellenére is tovább folytatódnak a francia bankbukások

Törvényjavaslat készül a betétesek érdekeinek védelmére

Párizs, november 11. A francia bankbukások a kormány intervenciója ellenére tovább folytatódnak. Tegnap néhány kisebb bank összeomlása mellett óriási feltűnést keltett a Munree et Comp bankház fizetésképtelensége. Az amerikai alapítvány bank bukásához hozzájárultak az amerikai tőzsdé-

krachok is.

A tegnapi francia minisztertanács a pénzügyi válsággal foglalkozott és új intézkedéseket fogantatosított a bankbukások sorozatának megállítására.

Gazdasági körökben elterjedt hírek szerint a kormány törvényjavaslatot készít a betétesek érdekeinek védelmére.

Krilenko szovjet-ügyész kiadta a vádiratot a legújabb ellenforradalmár-perben

Nyolc fővádítottat gazdasági szabotázzsal és emigráns-szervezetekkel való konspirációval vádolnak

London, november 11. Moszkvai jelentés közli, hogy Krilenko államügyész aláírásával kiadták a legújabb ellenforradalmár perben a vádiratot. Az ügyész a per nyolc fővádítottját a szovjet gazdasági rendszerének szabotálásával és külföldi államokkal és emigráns szervezetekkel való összeköt-

etéssel vádolja. Krilenko megállapítása szerint a hivatalos Franciaország áll a szovjet elleni harc előterében s a vádlottak ellen bizonyítékok merültek fel, hogy a kapitalista államok oroszellenes háborújának elősegítésére segédkeztek nyújtottak a proletárállam ellenségeinek.

A Do X. Anglia feletti körrepülő-utrá indul

London, november 11. A Do. X. német vízirepülőgép délután 3 óra 30 perckor megjelent Southampton felett és hét perc múlva leszállt a calshoti légi kikötőben. A gép az utat Hollandiából 120 kilométeres óránkénti sebességgel tette meg. A délkeleti angol partoktól tizenkét repülőgép adott diszkisérteket a Do. X-nek a calshoti légi

kikötőig.

London, november 11. A Do. X. ma Anglia feletti körrepülő-utrá indul. A walesi herceg érkezését a calshoti repülőterre délre várják. A trónörökös megtekinti a német óriásgépet és esetleg, ha ideje lesz, részt vesz a körrepülésen is.

A Do. X. holnap indul Bordeauxba.

Ugy a francia, mint az angol kormányok elismerik az új brazil kormányzatot

Brazília új kormánya elismeri az összes szerződéseket

London, november 11. Henderson külügyminiszter az alsóház mai ülésén bejelentette Brazília kormányának azon hivatalos közlését, hogy érvényben levőnek tartja az összes eddig megkötött nemzetközi szerződéseket és vállalja az előző kormányok által felvett kölcsönök visszafizetési kötelezettségét. A bejelentés tudomásul vétele után november 8-án az angol kormány közölte Rio de Janeiróban akkreditált

nagykövetővel, adja a brazilai kormánynak tudomására, hogy a rezsim-változás nem érinti a két állam között fennálló diplomáciai viszonyt.

Párizs, november 11. A francia minisztertanács mai ülésén elhatározta a braziliai új rezsim elismerését. A pénzügyminiszter tett ezután jelentést a bankbukások nyomán a francia pénzpiacra támadt krízisről.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez!!!

Mindazok, akik születésüktől, vagy későbbi behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítani arra, hogy akár saját maguk választotta, akár az orvos által előírt szemüvegük pontosan fejjalkatuk és arcukhoz találó keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üveget orvos írja elő, épp oly lényeges azoknak, akik sokat irnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, v. mechanikai munkát végeznek, hogy a keretet szaklátszerész válassza meg, szükség esetén formálja azt a fejjalkat és az arc szerint.

Ezen okok figyelembevételére indította Kolozsvár alant jegyzett legregibb szaklátszerész céget azon — nyugaton régen bevált — rendszer bevezetésére, hogy minden darab, üzletében összeállított szemüveget a cég jegyével ellásson, a kereten előforduló deformációt vagy törést két éven át díjtalanul végezze és erről írásbeli garanciát vállaljon. — Azon biztos hiszem ben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szíves pártfogásukat.

Kun Mátyás Fia szaklátszerész

Cluj, Calea Victoriei No. 2 — Alapítási év 1864

Vaida és Páholyába

Cluj—Kolozs

Uj Kelet tudósi padán a román sajtó műveikből kes ifjuságból előtt — a féle félhomályában vita indul meg. Tuális problémák részvesznek: V. ügyminiszter és viselő, a Curent man publicisztikájának. Csak négy duran Valér Mihali Tivadar, tere, a hallgatószülten figyelő mokráciáról, kor tikáról, diktaturo folyik a szó és neráció milyen készültéggel lé

Pam velle visel

Pamfil Seicaru mokrácia elleni dálója az Action portosuló francia ja vezetőjüket, néhány évvel ez musát propag fasizmustól azót nyire, ami nem i határok és béke ról csattog és az mus sajtóságos portáru. A dem mentarizmusnak lensége maradt, dályozta meg ab egyet a kormány felajánlott képv ből.

Nagyon érdeke Seicaru, a regáli ből a nagyon gy nél nem tudja az dájlon hamarabb képrázatos intel köléis ruganyoss hajjat hord, fek minden áldott n vezéreikkét, gaz hatatlanul politik

— A demokráci széles gesztusok ja a közeletet, elemeket dob a f lel meg a román állam fő ténelmi a demokrácia ne hiszen a tartomá még ma sincs n hatáskörök. És a Órákon keresztül mentben arról, h des terhes, rossz alázó is a román képviselők megh dig megszavaztá miniszter és a k Most azután kid nem voltak alap meg kell semmi löle és az állam ba éri. Hát erre mus?

Vajda me

Vajda Sándor páját, azután me — Az angolol most laburista. holnapután pedig és parlamentet volna meg a ro joga? Most nem manyt választott

Vaida és Pamfil Seicaru vitája a kolozsvári Opera páholyában a demokráciáról és a diktatúráról

Vaida volt belügyminiszter nem hiszi, hogy a diktatúrát el lehet kerülni

Pamfil Seicaru nem hisz a demokráciában, de nem hiszi azt sem, hogy Romániában diktatúrát lehet inaugurálni

Cluj—Kolozsvár, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától). Az Opera színpadán a román irodalom kiválóságai saját műveikből olvasnak fel, főleg lelkes ifjúságból rekrutálódó publikum előtt — a felemeleti páholy diszkrét félhomályában ezalatt szenvedélyes vita indul meg a román államélet aktuális problémái fölött. A vitában résztvesznek: Vajda Sándor volt belügyminiszter és Pamfil Seicaru képviselő, a Curentul főszerkesztője, a román publicisztika legjellegzetesebb figurája. Csak néha szólnak hozzá: *Moldovan Valér* tartományi igazgató és *Mihali Tivadar*, Kolozsvár polgármestere, a hallgatóságot pedig néhány feszülten figyelő újságíró alkotja. Demokráciáról, konzervatív nemzeti politikáról, diktatúráról és kisebbségekről folyik a szó és arról, hogy az ifjú generáció milyen kevés tudományos felkészültséggel lép az életbe manapság.

Pamfil Seicaru a fasiszta velleitáru demokrata képviselő

Pamfil Seicaru természetesen a demokrácia ellen foglal állást. Nagy esodálója az Action Francaise mögé csoportosuló francia rojalistáknak, imádja vezetőjüket, Charles Maurrast és néhány évvel ezelőtt Mussolini fasiszmusát propagálta Romániában. A fasiszmustól azóta elpártolt valamennyire, ami nem is csoda, hiszen a Duce határok és békeszerződések revíziójáról esattog és azt vallja, hogy a fasiszmus sajtóságos olasz termék, nem exportáru. A demokráciának és parlamentarizmusnak azonban azóta is ellensége maradt, ami viszont nem akadályozta meg abban, hogy elfogadjon egyet a kormány által az újságíróknak felajánlott képviselői mandátumokból.

Nagyon érdekes ember ez a Pamfil Seicaru, a regáti intellektueleknek abból a nagyon gyakori fajtájából, akinek nem tudja az ember, hogy mit esodáljon hamarabb: a gyors felfogást és káprázatos intelligenciát, vagy az erkölcsi ruganyosságot. . . Dus fekete haját hord, fekete bajuszt, évek óta minden áldott nap megírja a maga vezérelkét, gazdag ember és tagadhatatlanul politikai hatalom.

— A demokrácia — mondja Seicaru széles gesztusok mellett — centralizálja a közéletet, elszűrkíti, kétesértékű elemeket dob a felszínre és nem is felel meg a román nép lelki és a román állam fő, ténelmi strukturájának. Hogy a demokrácia nem centralisztikus? De hiszen a tartományi igazgatóságoknak még ma sincs megállapítva a pontos hatáskörük. És a parlamenti kontroll? Órákon keresztül beszéltem a parlamentben arról, hogy a Steward-szerződés terhes, rossz és amellet még megálázó is a román államra. A többségi képviselők meghallgattak, azután pedig megszavazták a szerződést, mert a miniszter és a kormány így kívánták. Most azután kiderül, hogy a jóslataim nem voltak alaptalanok. A szerződést meg kell semmisíteni, per is lesz belőle és az állam presztizsét ujjab csorba éri. Hát erre való a parlamentarizmus?

Vajda megvédi a demokráciát

Vajda Sándor esöndesen szivja pipáját, azután megszólal ő is: — Az angoloknak módjukban áll most laborista, holnap konzervatív, holnapután pedig demokrata kormányt és parlamentet választani. Miért ne volna meg a román népnek is ez a joga? Most nemzeti parasztpárti kormányt választottak, holnap liberális,

vagy averescanust fognak választani. Viszont ez az egyetlen módja annak, hogy az ország közvéleménye állandó kontrollt gyakorolhasson a kormányzás és a kormányzók fölött. . . A decentralizációt megcsináltuk. Kérdezze meg Moldovan Valért, hogy a belügyminisztérium milyen hatáskört biztosított a tartományi igazgatóságoknak?

Moldovan Valér dr. siet elismerni, hogy Vajdának igaza van. De Pamfil Seicaru közbeveti:

— A parasztnak nem a belügyminisztériumban van dolguk, hanem a földművelésügyeknél. . . Járatják a parasztnak ma is Bukarestbe, a legkisebb ügyekben. . .

Seicaru: Konzervatív nemzeti politika kell titkos választójog helyett

Hopp, itt meg kell állni. A földművelésügynél *Mihalache* volt; taranista.

Kényes ügy, ehhez Vajda nem szól hozzá. A beszélgetés átterelődik a gazdasági válságra, azután a politikai élet várható fejleményeire. Pamfil Seicaru szerint a demokrata politikát konzervatív nemzeti politikának kell felváltani — ez az egyetlen kiút a mai válságból. Az általános, titkos választói jog helyett olasz mintára be kell

vezetni a corporatív parlamentet, a melyben a gazdasági érdekeltségek képviselői foglalnak majd helyet és nem azok a fel nem készült elemek, akiket a népszimpátia szeszélye máról-holnapra közéleti férfiúvá improvizál.

Vajda diktatúrát jósol

— Én azt hiszem, hogy a diktatúrát nem lehet elkerülni — mondja. Ez lesz az eredménye annak a nagy káosz-nak, amelyet az ország közéletében teremtetek.

Seicaru nem hiszi. Ki csinálja meg a diktatúrát? Talán Grigore Filipescu? . . . Ezzel a politikai vita be is fejeződött, ráternek az új generáció megvitására.

— Huszonötezer lejes prémiumokat tüztem ki lapomban — mondja Seicaru — alkalmat akartam adni a diákoknak, hogy szellemi téren reprezentáljanak. Ilyen tetteket adtam: Az ipar megszervezése és a nemzetvédelem. A monarchikus eszme a román történelemben. Háromszor meg kellett hozszabitanom a beküldési terminust és egyetlen egy dolgozat nem érkezett be. Egyszerűen nem tanulnak. Amikor én diák voltam, tudom, hogy egész napomat az Akadémián töltöttem és olvastam. A mai fiatalok politikai gyűléseket tartanak, politikai véleményük

van, de nagyon kevés van közöttük, aki szellemi élvezetet találna abban, hogy valamelyik tudományos problémában elmélyedjen. . .

Az érdekes vitát itt elakasztotta egy a nézőtérrel feltörő tapsvihar. A vitát kozók is bementek páholyukba, hogy meghallgassák Cincinat Pavelescut, a költőt, aki néhány szellemes epigrammával szórakoztatja hallgatóságát. Az előadás után sétára indulunk Pamfil Seicaruval és a kisebbségi kérdéssről beszélgetünk.

Igéretek és vexálások között telik el a kisebbségek élete

— A mi politikai pártjaink — mondja Seicaru —, lehetetlen politikát folytattak a kisebbségekkel szemben. Egyik oldalon ígéretekkel traktálják őket, a másikon pedig felesleges vexálásokkal az elégedetlenségnek egy káros atmoszféráját tartják fenn. Meg lehet és meg kell találni a kisebbségek és a többségi nemzet között a meg egyezés útjait. Románia és Magyarország között is meg kell keresni a kapcsolatokat, mert egyébként könnyen elmerülhetnek a szláv tengerben. A boisevizmus sem egyéb, mint a pánszláv expanzió egyik megnyilatkozási formája. . . Arra gondolok, hogy egy intézetet kellene kreálni, amelyben együttesen tanulmányozzuk a közös kapcsolatok lehetőségét.

— Én ismerem a fajtámat — mondja egy kicsivel később. A román szenvedélyes, néha erőszakos, de nem tud gyűlölni. A gyűlöletet nem ismeri a mi történelmünk. . .

A társasághoz a bukaresti írók is csatlakoznak. Valamennyien éhesek s vitázni kezdenek afölött, hogy az erdélyi konyhát, vagy a bukaresti főztek vegyék igénybe. Természetesen Bukarest mellett döntöttek.

(k. r.)

Decemberben tárgyalja a hadbíróóság a kémkedési monstre-pört,

amelynek 35 vádlottja lesz, husz vádlott fölött pedig in contumaciam hirdetnek ítéletet

Bucuresti—Bukarest, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától). A nagy port felvert kommunista kémkedési szervezti ügyében a sziguranca befejezte az előzetes vizsgálatot. Dr. *Bianu Jenő* vezérigazgató ma délelött lezárta a sziguranca levő dossziékat s átküldötte azokat a hadbíróósághoz. Bukaresti lapok információi szerint a hadbíróóság december elején fogja megkez-

deni a per tárgyalását. Addig a katonai vizsgálóbíró fogja tanulmányozni az aktákat és fogja eszközölni a szükségesnek évelt kihallgatásokat.

Eredetileg a kémkedéssel kapcsolatosan letartóztatottak száma megközelítette a százötvenet. A letartóztatottak nagyobb részét azonban szabadlábra helyezték, mert időközben kiderült ártatlanságuk. Decemberben ösz-

szesen harmincöt vádlott fölött fog-nak ítélni, ugyanakkor husz, a kémkedésben való részvétellel gyanúsított egyén fölött in contumaciam fognak ítéletet mondani. Letartóztatásban van a fenti harmincötön kívül még husz személy, akiknek ügyében egy későbbi alkalommal fogják megtartani a tárgyalást. Bukaresti lapok szerint a per két hetet fog igénybe venni.

Bécsben, a Heimwehrt kivéve, mindenki meg van elégedve a választások eredményével

Miklas elnök a szocialistáknak ajánlja fel a kormányalakítást

Schober nem kezdeményez akciót, megvárja a pártok javaslatait

Bécs, november 11. A lapok szerint Miklas osztrák szövetségi elnök a választásokból kikerült legnagyobb párt-nak, a szocialistáknak ajánlja fel a kormányalakítást. A szociáldemokrata párt azonban ezt nem fogadhatja el, mert részére nem fogja biztosítani az antimarxista Schober-blokk a támogatást.

A Neues Wiener Tagblatt szerint a kormány esetleges átalakítására irányuló tárgyalások csak a jövő héten kezdődnek meg.

Politikai körökben számolnak kisebb ségi kormány alakulásának lehetőségé-vel is, mert nem tartják valószínűnek, hogy Schober a keresztényszocialis-ták és a Heimwehr megegyezésre bír-hassák rá.

Jobboldalon éles ellenzéke van annak, hogy a nemzeti tanács első elnöke

szociáldemokrata legyen.

A Stunde szerint Schober nem kezdeményez semmi akciót, meg fogja várni a pártok javaslatait.

A Heimwehr sajtója a keresztényszocialisták, a Heimwehr és Schober pártjának együttműködése fontosságát hangoztatja.

Starhemberg herceg tegnap felhívást adott ki, melyben a választások kimenetelét a győzelem útján lényeg-telen epizódnak jelzi. Bármily erősnek látszanak is az ellenfelek, a Heimwehr Ausztria jövője — így végzi a felhívás.

A Heimwehr-képviselők, noha a Heimwehr nem hive a parlamentáris rendszernek, be fognak menni a parlamentbe, hogy a politikai élet megnyilvánulásait ellenőrizhessék.

Bécsben általában meg vannak elé-

gedve a választások kimenetelével. Az új nemzeti tanácsnak az alkotmány értelmében a választásoktól számított harminc napon belül, tehát december kilencedike előtt össze kell ülnie.

Bécs, november 11. A szocialista párt-sajtó követeli, hogy a Vaugoin-kormány vonja le a választások követ kezmenyeit és adja át helyét.

IFJULIBERÁLIS KORFERENCIA AZ ANGOL FŐVÁROSBAN

London, november 11. Hét európai államból küldött delegátusok részvétele mellett ma ifjuliberális konferencia kezdődött az angol fővárosban. A konferencia mai határozatában aggodalom-nal látja, hogy az államokban a demokrácia rovására a diktatórikus kormányforma egyre nagyobb teret hódít és hogy a türelmetlen nacionalista propaganda is növekvőben van.

GYET nzenben

FIZETI lei előzetes sz. eszközöl

ermek már kis szik s a vasuti s annyira utá restaurant mel fogból készült

zanak, vásárol-gek sodródnak nkokban, lif-ufoltan mozog-ék közt egészen k, kislejtezett, egvására tart-a csomagokkal kell lépjen az-ágának széles kereszti halad-ó, Untergrund-álló villamos-még szivart és- alatti állomás-ja magát a fél-kilométeres se-e modern ka-

ére is bank-

edelmére

minisztertanács foglalkozott és- tosított a bank-egállítására. elterjedt hírek- ényjavaslatot- nek védelmére.

ellenfor-

ns-szerveze-

ko megállapi- Franciaország- e előterében s- vitékek merül-ista államok- k elősegítésére- proletarállam

kör-

A Do. X. ma- utra indul. A- a calshoti re- A trónörökös- gépet és eset- esz a körrepü

Bordeauxba.

nányok- yzatot

éseket

brazíliai kor- gy a rezsim- állam között szonyt.

A francia mi- elhatározták- ismerését. A- után jelentést- francia pénz

A Czur-Salom-per a kolozsvári törvényszék előtt

Dr. Kohn Hillel és dr. Pollák Sándor tagadják, hogy ők informálták volna az Ellenzék cikkiróját

Cluj—Kolozsvár, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári törvényszék dr. Hossu tanácsa ma délelőtt folytatta dr. Weissburg Chaimnak dr. Gara Ernő hírlapíró elleni sajtóperét, aki lapjában a Cur Salom akcióval kapcsolatban súlyos támadásokban részesítette dr. Weissburgot. A pert október hó végén kezdte tárgyalni a törvényszék és miután akkor a magánvádló dr. Kohn Hillel és dr. Pollák Sándor vád alá helyezését is kérte, ma délelőttre halasztották a per tárgyalását. A tárgyalás iránt nagy érdeklődés nyilvánult meg. Nagy tömeg ember várta a tárgyalás megkezdését, köztük az ország minden részéből beidézett cionista vezetők, akiket dr. Weissburg Chaim idézett be tanuként. Nagy közönség jelenlétében nyitotta meg a tárgyalást dr. Hossu tanácselnök. A vádlottak padján helyet foglaltak dr. Gara Ernő mellett dr. Pollák Sándor és dr. Kohn Hillel, akiknek védői dr. Fehér Dezső és dr. Ghilezan Livius voltak, míg dr. Weissburg főmagánvádlót dr. Kertész Jenő ügyvéd látta el védelemmel.

Dr. Pollák nem adott adatokat

A tárgyalás előző dr. Pollák Sándort hívta az emelvény elé. Dr. Pollák Sándor kijelentette, hogy nem éri magát bűnösnek, mert ő nem adott információkat Garának, hogy Weissburg elleni cikkeit megírja. Ő tagja volt a Cur Salomnak és mint ilyen egy alkalommal kifejezte kifogásait a Cur Salom ügyvezetésével szemben. Ez a kijelentés azonban nem a nyilvánosság számára szolgált és akkor is kijelentette, hogy tiltakozik annak nyilvánosságra hozatala ellen. Ő Gara Ernőnek információkat nem szolgáltat.

Dr. Kohn Hillel tette meg ezután vallomását. Dr. Kohn kijelentette, hogy nem volt tagja a Cur Salomnak és az ügygel mint a Palesztina-hivatal akkori vezetője került kapcsolatba. Ő kezdetül fogva nem nézte jó szemmel az akciót, mert egyrészt elveivel ellentézett, másrészt pedig mint üzleti vállalkozást sem tartotta rentábilisnak. Kijelentte, hogy ő nem informálta dr. Garát, pusztán csak a véleményét közölte vele.

A magánvádló védője beszél

Ezután dr. Kertész Jenő kért szót, aki bejelentette, hogy még a bizonyítási eljárás megkezdése előtt ismerteti akarja a cionista közéletet, hogy a tárgyalás folyamán felmerülő fogalmak tisztázva legyenek. Ismertette Palesztina földrajzi helyzetét, különös tekintettel a Haifa öblére, mint a Földközi tenger egyetlen keleti, természetes kikötőjére. Erre vonatkozólag térképeket és fényképeket mutatott be a bíróságnak. Ismertette Haifa jövőbeli szerepét nemzetközi kereskedelmi vonatkozásban. Az Unser Fond egyik régi számában közölt illusztrációkkal demonstrálta állításait. Felhívta a bíróság figyelmét arra, hogy

Palesztinában éppen úgy folyt a magántelepítések, mint hivatalos kolonizációk és hanesulyozta a magántelepítések fontosságát Palesztinára.

Kapcsolatba hozta a Cur Salom akciót a Zion Commonwealth amerikai akcióval. Ismertette a Cur Salom és a Haifa Bey Limited közötti jogviszonyt és ennek minden fázisát. Röviden beszél a Keren Hajjeszod, Keren Kajemet és Jewish Agency szerepéről. Ismerteti ezután az országépítő munka eddigi menetét, majd felajánlotta a teljes bizonyítást arra vonatkozólag, hogy a Cur Salom akció ideális célt szolgált.

A vádlottak nem antiszemiták

Dr. Kertész előterjesztése után dr. Ghilezan Livius szólalt fel, aki mint a cionista mozgalom régi barátja mutatkozott be a bíróság előtt. Hangsúlyozta, hogy a vádlottakat nem vezet antiszemitizmus.

— Ez legalább is valószínű — veti közbe dr. Kertész — hiszen mind a három vádlott, még dr. Gara Ernő is, zsidó...

Dr. Ghilezan hangsúlyozta, hogy a védelem bizonyítani tudja állításait. Dr. Kertész a délelőtti tárgyalás befejezése előtt még a bíróság tudomására

hozta, hogy ő közvetíteni próbált dr. Weissburg és dr. Kohn Hillel, valamint dr. Pollák Sándor között, akiknek azt a prozociót tette, hogy becsületbíróság előtt rendezzék a közöttük fennálló nézeteltéréseket.

Ezt az ajánlatát úgy Pollák Sándor, mint Kohn Hillel visszautasították.

A délutáni tárgyaláson dr. Kertész eme kijelentésével kapcsolatban emelkedett szólásra dr. Ghilezan, arra kérve a bíróságot, hogy kisérelje meg a békítést dr. Pollák és dr. Kohn, illetőleg dr. Weissburg között. Az elnök erre dr. Pollákot hívja az emelvény elé, aki kijelentette, hogy hajlandó magát a becsületbíróság döntése alá vetni.

Erre dr. Kertész visszavonta a feljelentést dr. Pollák ellen, amit az elnök tudomásul vett. Ezután dr. Kohn Hillel lépett a bírág elé, aki azonban általános meglepetésre kijelentette, hogy csak a törvényszék ítélete után

Bukarestben aggasztó méreteket öltött a skarlátjárvány

Bucuresti—Bukarest, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti lapok nagy aggodalommal írják a fővárosban egyre inkább terjedő skarlátjárványról, amely az utóbbi napokban már nemcsak gyermekek, hanem felnőttek között is szedi áldozatait. A megbetegedések száma olyan nagy, hogy a járványkórházak megteltek és nem képesek újabb betegeket befogadni.

Az erdélyi orthodoxia válaszutja

— A nagyváradi hitközség nagyjelentőségű közgyűlése —

Az impériumváltozás után, az erdélyi orthodoxia zsidóság úgy képzelte el a további életútját, hogy az eddig megszokott mederben fog tovább folyni, ahogy azt a múlt század hetvenes éveinek rabbinagyságai megszabták. Nem vette észre az erdélyi orthodoxia azt a mélyreható változást, mely további létének egész strukturáját mostantól kezdve de terminálja. A régi Magyarországon teljesen magától értetődő tény volt, hogy az ugynevezett áskénáz szellemű zsidóság, nagy és elit hitközségeivel, áskénáz mentalitása papjaival, mint megboldogult Reich Koppel budapesti, megboldogult Fuchs Mór nagyváradi főrabbi vezetésével, oly majoritásban voltak az északkeleti megyék chassidizmus rabbiái fölött, hogy azok semmiféleképpen nem tudták befolyásolni azt a lassu folyamatot, mely a vallásos szellemű kulturorthoxia útjait egyengette.

Erdélynek az új impérium alá kerülésekor, senki sem tudhatta előre, hogy az erdélyi kisebb és nagyobb chassidizmus közületek át szeretnék venni az irányítást egész Erdély területén és mindinkább háttérbe szorítani a vezetésre hivatott, számbelileg is fölényben lévő áskénáz orthodoxiát.

Tíz esztendővel ezelőtt alakult meg Nagyváradon az orth. központi iroda. Alapszabályai csupán hű kópiája volt a régi magyarországi központi iroda jóváhagyott alapszabályainak. Tekintettel azokra a törvényileg biztosított jogokra, melyeket a tételes magyar törvények célirányosan lefektettek, sőt mi több, be is tartottak, valamint az a körülmény, hogy az Iroda soha antiszemita atrocitásokért nem kellett kiálljon a porondra, megszabták azt a munkakört, mely tisztára a vallásos hitélet útjait voltak hivatottak egyengetni. Ebből az elgondolásból fakadtak az új erdélyi iroda alapszabályai is.

De tiz esztendő nagy idő. Az élet a leg jobb tanítómester s ennek köszönhető, hogy oly létebevágó problémák merültek fel, melyek megoldása nem tűr több halasztást, de előre láthatóak nem voltak. Nem akarunk ezúttal azokra a nagy hibákra rámutatni, melyekért a beszer-

veti magát alá a becsületbíróság döntésének.

Erre a meglepő fordulatra dr. Kertész ismét szólásra jelentkezett kijelentve, hogy ebben az esetben nem vonja vissza a vádat dr. Pollák ellen sem. Ezzel szemben, miután neki egy a két másodrendű vádlott, mint Gara Ernő becsületbíróságra kijelentették, hogy sem dr. Kohn, sem dr. Pollák nem adott adatokat a cikkeik megírásához, nem fog bizonyítékokat produkálni ellenük és felmentésüket fogja kérni.

Ekkor dr. Ghilezan szólalt fel, aki újabb meglepetésként a büntetőtörvénykönyv 115—116. paragrafusára hivatkozva kérte a vád elejtését dr. Gara Ernő ellen is, amennyiben a másik két vádlottal szemben is elejtik, mert a törvény ezt kifejezetten így kívánja. A hallgatóság körében érthető meglepetést keltett dr. Ghilezan bejelentése, annál is inkább, mert dr. Gara, aki pedig eddig mindenáron bizonyítani akart, egy szóval sem tiltakozott az eljárás megszüntetésének eme egészen könnyű módja ellen.

A bíróság ekkor határozatra vonult vissza és egy órai tanácskozás után azt a határozatot hozta, hogy miután a bírág között ellentétet merültek fel, egy harmadik bíró bevonásával holnap hozza meg döntését a betérjesztett indítványokra. A tárgyalást szerdán reggel kilenckor folytatja a bíróság.

Dr. Stroie, az egyik legnevesebb bukaresti specialista kijelentette, hogy a kórokozó bacillusok virulenciája minden öt-tíz évben szokott különös erővel megnyilatkozni. Valószínűnek tartja, hogy egy ilyen periódus következett most be, mert ellenkező esetben nem tudnák sem a megbetegedések nagy számát, sem a betegségek súlyos lefolyását megmagyarázni.

cei központi irodát tehetnék nyugodtan felelőssé. Ennek megvilágítása nem tartozik ezúttal szorosan a tárgyhoz. De megemlítjük, a továbbiakban elmondandók kedvéért azt a körülményt, hogy a központi iroda legerősebb támaszai és zászlótartói éppen azok a chassidikus rabbiak lettek, kik a hegemoniát magukhoz akarják ragadni az erdélyi orthodoxia kebelében.

A nagy erdélyi hitközségek súlyos belső válsággal küzdenek. A Vlad-féle törvényjavaslatot, mely a spanyol-szefárd külön községek megalakulását tették volna lehetővé, csak különös szerenésével és hosszabb utánajárással lehetett el lensúlyozni. A kolozsvári hitközség belső vizsgálói, a szatmári hitközség országra szóló botránnyai mind annak a szellemnek következményei voltak, melyek az áskénáz szellemű vallásos zsidóság háttérbe szorítását célozták.

Annak kihangsúlyozásával, hogy a borzalmasan divergáló érdekek kellő el iminálása végett az erdélyi hitközségek erősebb tömörülésre van szükségük, a nagy és tekintélyes hitközségek közül 15 elhatározta, hogy megszervezi az erdélyi hitéletre felvigyázó beszercei központi iroda mellett, saját gazdasági és politikai érdekeik védelmére a maguk külön szervezetét. E célból több előterjesztet volt, így többek között szatmáron és leg utóbb Nagyváradon. Ott határozta el végre, hogy november 17-ére összehívják az összes erdélyi hitközségek vezetőit e szervezet végleges megalakítása végett.

Nem akarom most taglalni annak okát, hogy miért lépett a beszercei iroda azonnal ellenakcióra. Összehívta azokat a rabbiakat, kik vele bizonyos okok miatt, mindenkor egy véleményen vannak, így a nagyváradi, dési, szászrégei, halmi, margittai, tordai stb. papokat, valamint ad hoc kiemelt még néhány világi embert is és hébernyelvű figyelemzetést küldött minden egyes hitközségnek, melyben egyenesen megtiltja, hogy ezen a nagyváradi kongresszuson résztvegyenek. Egyenesen „orthodoxia-ellenesnek” és „hazug tendenciájúnak” deklarálták a nagyváradi, ko-

lozsvári, szatmári, nagybányai, marosvá sárhelyi stb. hitközségek akcióját, mely hitközségek számarányuk, tekintélyük és multjuk mellett, predestináltak is arra, hogy vezérei legyenek az erdélyi zsidóságnak. Képzelték az a megdöbbenés, melyet az erdélyi orthodox közvéleményben ez az akció kiváltott. A beszercei iroda, mely ugyan spiritus rektora volt ennek a sértőhangú felhívásnak, nem írta alá a tilalmat, hogy ezzel, ha kell, magánjelleggel adjon annak. A felhívás aláírói arra bázorították tervüket, hogy egy igazán vallásos zsidónak nem szabad semmi olyat tenni, mely rab bijai tilalmával ellentétben van. Ez igaz is. De! S itt meg kell állnunk. Rabbijaink az elmúlt évek folyamán oly könnyelműen adogatták ki az ilyen tilalmakat, hogy azok súlyossága sokat vesztett értékéből. Így például a sok „iszur” a cionisták és mizrachisták ellen. Majd egy rabfrakciónak (éppen a chassidizmus elemek), kedve kerekedett az Agudát is megtiltani. Egyik rabbi tilalmat állított a másik ellen (lásd Munkács) stb., stb. S elvégre a nagy erdélyi hitközségek fő-rabbijai nem is szerepelnek az aláírók között.

Most, hogy az erdélyi legtekintélyesebb hitközségek érdekeik védelmére szervezkedni akarnak, anélkül, hogy a központi iroda jólmegszabott cirkulusait zavarni akarná, újból a régi eszközökhöz nyultak és mielőtt még összejöttek volna — máris tilalomfát állítottak arra az útra, mely a hitközségek jövő boldogulása felé vezet.

Ily előzmények után gyűlt össze nov. 9-én a nagyváradi hitközség képviselőtestülete, hogy döntson afelett, vajjon eleget tesz az erdélyi rabbiar — különben tekintélyes — tagjai felhívásának, vagy nem? Az összehívott konferencián résztvesz-e, vagy sem? A jövő óra összehívott dési nagy értekezleten képviselteti-e magát, vagy sem? Egyszerű napi kérdéseknek látszanak ezek a problémák, de mögötte az erdélyi orthodoxia két irányzatának élet-halálharcáról van szó. A sok elszórt, kis 10—50 családból álló chassid rabbi vezetése alatt álló hitközségek majorizálni tudják-e a nagy hitközségek áskénáz szellemű zsidóságát? Igen, vagy nem? Ez a kérdés, melyre a váradi képviselőtestület négy óras, érdekes és magasnívóju vita után — ha tározott.

Kihangsúlyozták a szónokok, közöttük Mittelmann Jakab hitközségi elnök, Fuchs Salamon, Meisner Márkus és a többi mind, hogy az a tervszerű hadjárat, mely a váradi nagy hitközség és annak tekintélyes főrabbiája ellen már évek óta folyamatosan van: elérte tetőpontját. Elgáncsolták annak idején a rabbi szemináriumot, mely hivatott lett volna új rabbiakkal ellátni az erdélyi hitközségeket, elgáncsolták a jesivák országos élelmézési együletét, mely oly elokvenciával indult meg. És most a sokmillió költséggel és nagy intézmények kelt rendelkező hitközségeket, a kolozsvári, szatmári, váradi, sziget és vásárhelyi, ismét elakarják gáncsolni nemes törekvésükben a törpe hitközségek, a maguk chassidizmus mentalitása rabbiájával!

A váradi hitközség képviselőtestülete megértette a problémát, mely előtte volt és természetesen úgy határozott, ahogy léteérdeke, a józanság és régi tekintélye megkövetelte.

28 szavazattal 8 ellenében amellet szavazott, hogy dacára a kiadott tilalomnak, a megtartandó kongresszuson 12 delegált résztvesz és minden lehető el követ, hogy az erdélyi hitközségek gazdasági és politikai egysége megalakítsák.

És röviden az előjátéka annak a harcnak, mely most még nagyobb vehemenciával fog kitörni, mert hiszen a rabbiak a maguk erkölcsi súlyával minden lehető el fognak követni, hogy a hitközségek nemes céljait kontrakarizozzák. Le akarják járítani majorizálni akarják a nagy és tekintélyes hitközségeket, azok nagytekintélyű főrabbiáit és teljesen hegemoniájukba akarják kényszeríteni az erdélyi orthodox zsidóságot.

Askenáz szellemű, a művelt és kulturált, igazi zsidó szellemében élő vallásos kulturzsidóságnak valóban össze kell fognia, hogy minden mesterkedés dacára — tekintélye megóvassék és érdekeit mindenkor, úgy kifelé a kormányval és hatóságokkal szemben, mint befelé a zsidó közvélemény irányában, intaktul megmaradjon.

Ezért nagyjelentőségű a mozgalom, melynek még érdekes és lényegbevágó fejleményei lesznek.

Leitner Zoltán

HIRDESSZEN AZ UJ KELETBEN

Karlsbadd lesz a cio

Ju ré vi

London, novem te tiz órára összemité éjjeli ülésén Julian W. Macl aki az ülésen mjjoggal vett részt szatérése előtt e az aktuális hely

Mack főbíró k akarja Weizmann helyzetét felnyáján bűnösök — mert a Palesztattuk le elég en is tudják, én tiz Weizmann profemelhetnének műkén a Jewish Agenc tunk. Másrészt e kan támogatták Nem szeretnék beszélni. E pillamomra, vajjon tett-e el és milye lenlegi helyzetet foglalkozni. A s általában nem jöni azt kérdezhetjük munkánkat? Hoz célkütiüzéseinket? resszuról, sem kongresszus után jelent számunkra melyek a legjobb folytatására a k kérdésére amerika és nemcionisták, egyeznek meg nyeink és én mag hetünk. Lincoln elnök azt mondta közben nem esem így mondom én i gikus helyzetben ség felcserelesés majd a világ ele mann professzor gunkat zuzzuk ősdást elfogadjuk. lentette ki Weiz hetti tovább az üg mondotta, hogy között le kell teg

— Önök el se tatta Mack főbíró cionisták menny rodva a Fehér I dokumentumot egy a föld szinéről. teljesen egy áll Weizmann és né maradásra birni nem akarna mar talán feltünni, Weizmannról, de gem nem érdeke sek. Mit gondoly tenni, ha Weizm veszteti összes be zervativ, akár a káspárthoz is tar sos munkáspárti engedji, hogy me cionista szervez ket, ha Weizma mozgalom élén. mann távozna, k aki 1919—20-ban zett a kisebbség akinek az össze használtak a c Természetesen d és vajjon ki vég ebben az esetben

Az Aktions K mannt maradásr szervezet elnöke magát arra, hog vonja. Az elnök nem sikerült meg tak még dönteni kongresszus. M tagjainak nagyre lottá, addig igen van, hogy Amer kongresszust. A tegnap délut lási és kolonizáci

Karlsbadban, vagy Amerikában lesz a cionista világtörvényszabványok kongresszusa

Julian Mack, amerikai főbíró, Weizmann régi ellenfele, Weizmann lemondásának visszautasítását kérte

Az Actionscomité tagjainak többsége Weizmann lemondásának visszautasítása mellett foglalt állást, de a cionista világszervezet elnöke még nem döntött

London, november 11. Tegnapelőtt este tíz órára összehívták az Actions Comité éjjeli ülését, hogy módot adjanak Julian W. Mack amerikai főbírónak, aki az ülésen mint vendég tanácskozási joggal vett részt, Amerikába való visszatérése előtt elmondhassa véleményét az aktuális helyzetről.

Mack főbíró kijelentette, hogy nem akarja Weizmann professzort a jelenlegi helyzetért felelőssé tenni. Talán mindnyájan bűnösök vagyunk — mondotta, — mert a Palesztina-munkát nem folytattuk le elég energikusan. Ahogy önök is tudják, én tíz év óta ellenfele voltam Weizmann professzornak. Sok kifogást emelhetnék működése ellen. Barátaim és én a Jewish Agency kibővítése ellen voltunk. Másrészt a gyűlés tagjai közül sokan támogatták Weizmann politikáját.

Nem szeretnék azonban ma a multról beszélni. E pillanatban mindegy a számomra, vajjon Weizmann hibát követett-e el és milyen mértékben. Csak a jelenlegi helyzettel és a jövőnkkel akarok foglalkozni. A személyi kérdések egyáltalán nem jönnek számításba. Mi csak azt kérdezzük: hogyan folytatjuk munkánkat? Hogyan valósíthatjuk meg elképzeléseinket? Nem beszélek a kongresszusról, sem arról, hogy mi lesz a kongresszus után, csak arról, hogy mit jelent számunkra a jelenlegi helyzet és melyek a legjobb módok munkánk folytatására a kongresszusig. Erre a kérdésre amerikai barátaim, cionisták és nemcionisták, bármennyire is nem egyeznek meg egyébként a véleményeink és én magam is csak egyet feleltethetünk. Lincoln amerikai köztársasági elnök azt mondotta egyszer: „Roham közben nem eserélik ki a lovakat” és így mondom én is, hogy a jelenlegi tragikus helyzetben szó sem lehet az elnökség felelősségéről. Hogy állhatunk majd a világ elé, ha elfogadjuk Weizmann professzor lemondását. Saját magunkat zuzzuk össze, ha mi ezt a lemondást elfogadjuk. Nem a zsidóknak jelentette ki Weizmann, hogy nem vezetheti tovább az ügyeket, Anglia számára mondotta, hogy az adott körülmények között le kell tegye tisztét.

— Önök el sem képzelhetik, — folytatta Mack főbíró — hogy az amerikai cionisták mennyire fel vannak habrodva a Fehér Könyv ellen. Ezt a dokumentumot egyszerűen el kell törölni a föld színéről. Ebben a törekvésben teljesen egy állásponton van velünk Weizmann és nekünk kötelességünk ott maradásra bírni még akkor is, ha ő nem akarna maradni. Különösen fog talán feltűnni, hogy én így beszélek Weizmannról, de ismétlem, hogy engem nem érdekelnek a személyi kérdések. Mit gondolnak Önök, mi fog történni, ha Weizmann távozik? El fogjuk veszíteni összes barátainkat, akár a konzervatív, akár a liberális, akár a munkáspárthoz is tartozzanak. Egy befolyásos munkáspárti csoport már is sejtetni engedte, hogy meg fogják szakítani a cionista szervezettel az összeköttetésüket, ha Weizmann nem marad meg a mozgalom élén. Azonkívül, ha Weizmann távozna, követné őt Namier is, aki 1919–20-ban nagy érdemeket szerzett a kisebbségi jogok védelmében és akinek az összeköttetései igen sokat használtak a cionista mozgalomnak. Természetesen dr. Brodetzki is kiválna és vajjon ki végezné tovább a munkát ebben az esetben?

Az Aktions Komité többsége Weizmannat maradásra szólította fel, a világszervezet elnöke még nem határozta el magát arra, hogy lemondását visszavonja. Az elnökség krízisét egyelőre nem sikerült megoldani. Arról sem tudtak még dönteni, hogy hol legyen a kongresszus. Míg az Aktions Komité tagjainak nagyrésze Karlsbadot ajánlotta addig igen sok delegátus amellett van, hogy Amerikában tartsák meg a kongresszust.

A tegnapi délutáni ülésen a bevándorlási és kolonizációs problémákkal foglalkozott az Aktions Komité. Különösen a középosztálybeliek letelepítése körül folyt a vita. Több szó esett arról, hogy a zsidókkal szemben a földjeire való letelepítést két szempontból is üdvös lehet. Egyrészt ilyenformán szaporodnak a zsidók által megművelt földterületek, másrészt több pénz áramlik az országba.

Kish ezredes kijelentette, hogy a gyarmati hivatal előreláthatólag jelentős számú munkacertifikátokat fog engedélyezni, ha nem is annyit, amennyit a Jewish Agency kért. Majd arról panaszkodott, hogy a kibővített Jewish Agency büdzséjében jelentéktelen összeget vettek fel Palesztina mezőgazdasági fejlesztésére és annak a reményének adott kifejezést, hogy a jövő amerikai Keren Hajjeszód kampány ki fogja tudni használni az amerikai zsidóság fokozott érdeklődését az ujjáépítés munkája iránt. Végül azt a javaslatot tette, hogy Amerikában a Keren Hajjeszód kampányt a Keren Kajemeth kampánnyal egyidejűleg benyomoltsák le.

A Keren Hajjeszód pénzügyi szakértői rámutattak arra, hogy ha a kongresszus a tél közepére hívják össze, úgy az ártani fog a Keren Hajjeszód kampánynak, valamennyi delegátus megegyezett abban, hogy a kongresszust legkésőbb január végére mégis össze kell hívni.

Között az Aktions Komité. Különösen a középosztálybeliek letelepítése körül folyt a vita. Több szó esett arról, hogy a zsidókkal szemben a földjeire való letelepítést két szempontból is üdvös lehet. Egyrészt ilyenformán szaporodnak a zsidók által megművelt földterületek, másrészt több pénz áramlik az országba.

Kish ezredes kijelentette, hogy a gyarmati hivatal előreláthatólag jelentős számú munkacertifikátokat fog engedélyezni, ha nem is annyit, amennyit a Jewish Agency kért. Majd arról panaszkodott, hogy a kibővített Jewish Agency büdzséjében jelentéktelen összeget vettek fel Palesztina mezőgazdasági fejlesztésére és annak a reményének adott kifejezést, hogy a jövő amerikai Keren Hajjeszód kampány ki fogja tudni használni az amerikai zsidóság fokozott érdeklődését az ujjáépítés munkája iránt. Végül azt a javaslatot tette, hogy Amerikában a Keren Hajjeszód kampányt a Keren Kajemeth kampánnyal egyidejűleg benyomoltsák le.

Közel háromszáz korcsmát ítélte halálra Kolozsvármegyében a pénzügyigazgatóság

Az új szesz törvény szerint előre kell befizetni az italmérési illetékeket, mert különben bevonják az engedélyeiket

Cluj-Kolozsvár, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Az új szesz törvény, amely eredeti intencióiban csökkenteni akarja a romániai alkoholfogyasztást, néhány olyan intézkedést is előír, amelyek megvalósítás esetén tragikus eredményekre vezethetnek. Ez a paragrafus úgy intézkedik, hogy a korcsmárosoknak előre kell befizetniük negyedévenként az italmérési illetékeket, mert amennyiben ezt nem teszik meg, a pénzügyi hatóságoknak joguk van bevonni italmérési engedélyeiket.

Az italmérés bevonásán még az sem

változtathat, ha a korcsmáros utólag be is fizette az illetéket.

Ezt a rendelkezést senki sem vette komolyan az italmérési engedély tulajdonosok közül, csak a kolozsvári pénzügyigazgatóság s következménye az, hogy a megye területén

kétszáznyolcvan két család egzisztenciája omlott össze,

kétszáznyolcvan két család szájából hullott ki a kenyér, mert a családfejtartók az italmérési illetéket nem tudták

Köhögése megszűnik
 hurutja gyógyul a mindenkori bevált

 gyógyszer szedése által Legmodernebb összetételű, jóízű, tápláló, olcsó malátás készítmény, amely hasonló gyógyszereknél hatásosabb

set az ujjáépítés munkája iránt. Végül azt a javaslatot tette, hogy Amerikában a Keren Hajjeszód kampányt a Keren Kajemeth kampánnyal egyidejűleg benyomoltsák le.

A Keren Hajjeszód pénzügyi szakértői rámutattak arra, hogy ha a kongresszus a tél közepére hívják össze, úgy az ártani fog a Keren Hajjeszód kampánynak, valamennyi delegátus megegyezett abban, hogy a kongresszust legkésőbb január végére mégis össze kell hívni.

Titokzatos körülmények között meggyilkolták Kisenevben a IV. hadtest informátorát

Kisenev, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Kisenev közvéleményét egy rendkívül titokzatos körülmények között elkövetett gyilkosság tartja izgalomban, amelynek áldozata Pavel Pasotki, a harmadik hadtestparancsnoksága mellé beosztott informátor. Pavel Pasotki meggyilkolása a legrejtélyesebb bűnyügek egyike, a melyek a román rendőrségi hivatalokat foglalkoztatták. Az informátor holttestét a Tighina felé vezető úton, néhány kilométerre a várostól találták meg egy szőlőor konyhájában. A szőlőor néhány nappal ezelőtt egy közeli faluba ment, ahol lakodalmon vett

részt. Amikor a szőlőor tegnap visszaérkezett, konyhájában keresgélt, amikor felfedezte Pavel Pasotki hulláját. A holttest nyakszirtjén egy fegyverlövéstől eredő seb tátong, amely azonnal végzett az informátorral.

A felfedezésről a szőlőor azonnal értesítette a hatóságok vezetőit. A bevezetett nyomozás eddig semmi pozitív eredményt nem tudott felmutatni. A konyhában ugyanis a legnagyobb rend volt a hulla felfedezésekor, az gyilkosai között a konyhában nem volt dulakodás. Még vérvonásokat sem talál-

befizetni előre.

A kolozsvári pénzügyigazgatóságnak a szesz törvény végrehajtásával megbízott ügyosztálya már szét is küldte a korcsmárosok a gyászjelentéseket. Kétszáznyolcvan két korcsma közül száz-négy kolozsvári korcsma is halálra van ítélve, ha csak valami közbe nem jön, ha csak a kormány nem ad kegyelmet, mert a kolozsvári pénzügyigazgatóság hajthatatlan, csak végrehajtó közeg, amely eleget tesz a törvény drákói rendelkezéseinek.

tak a hulla körül, ami azt bizonyítja, hogy a testet messziről szállították a konyhába. Öngyilkosság esete sem állhat fenn, mert a lövés hátulról érte Pasotkit.

A rendkívül titokzatos ügyben a hatóságok egy bizonyos irányban folytatják a nyomozást. Az informátor ugyanis néhány kérdésben bizalmas természetű jogokkal volt felruházva, amelyek elsősorban a kommunizistákat és a Dnyeszteren túli kémszervezeteket érdekelték. A legnagyobb titokban folyó nyomozások ebben az irányban indultak meg.

Egy utassal telt autobuszt elütött a robogó vonat

Kilenc halottja és hét sebesültje van a ploesti katasztrófának

Bucuresti-Bukarest, november 11. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Ploesti és Băicoi között tegnap este borzalmas vasúti szerencsétlenség történt. Egy utassal telt autobuszt Ploestitől 7 kilométerre elütött egy tehervonat. A szerencsétlenség következtében kilencen meghaltak és tizenhét súlyosan megsebesültek. A szerencsétlenségről az alábbi részleteket jelentik bukaresti tudósítók:

Tegnap este félhat órakor indult el Ploesti főteréről a 483. számú autobusz, amelyet maga a tulajdonos, George Maracineanu vezetett. Az autobuszon 17 utas foglalt helyet, akik Tintea és Băicoi községekbe igyekeztek. Ploestitől 7 kilométernyi távolságra keresztezi a vasútvonalat a câmpinai országot, amelyen az autobusz haladt. A keresztező előtt a soffőr lassított, midőn azonban látta, hogy a sorompók nincsenek leeresztve, ismét teljes sebességre kapcsolva folytatta útját. Abban a pillanatban, midőn az autobusz a töltésre ért, haladt át a

sorompók előtt a 3534. számú Slanic felől jövő tehervonat.

Az összeütközés félelmetes volt. Hatalmas roppanás hallatszott — a tehervonat lokomotívja ugyszólván felkapta az utassal telt autobuszt és magával cipelte összetört darabjait,

míg a mozdonyvezetőnek sikerült a vonatot megállítani. A lokomotív előreszén az összetört autobuszrészek egybekeveredtek az áldozatok szétmarcangolt testével. Tizenhét utas közül mindössze kettőnek sikerült csodálatos véletlen folytán sértetlenül megmenekülnie a veszedelemből. Kilenc utas meghalt, heten súlyos sérüléseket szenvedtek.

A szerencsétlenségről az országuton elhaladó autók utasai értesítették a ploesti hatóságokat. A hatóságok képviselői azonnal a helyszínre indultak és rövid idő után segélyvonatot indítottak Ploestiből a szerencsétlenség helyszínére. A

segélyvonat azután Ploestibe szállította a szerencsétlenség áldozatait. A halottak közül eddig csak Stefan Steriu mérnököt, feleségét, egy Banica Bunea nevű asszonyt és egy Rica Niculescu tizenöt éves kislányt sikerült agnoszkálni. A többiek személyazonosságát nem lehetett megállapítani, miután teljesen szétvannak roncsolva. A hatóságok azonnal megindították a vizsgálatot annak megállapítására, hogy a szerencsétlenségért kit terhel a felelősség.

Kihallgatták Florea Stan vasúti őrt, aki kijelentette, hogy azért nem engedte le a sorompókat, mert nem tudott a vonat közeledéséről. Őrházának jelzőharangja ugyanis délután négy órakor elromlott.

George Maracineanu soffőr azt vallotta, hogy jóhiszeműen vezette az autobuszt a vonalra, miután a sorompó nem volt leengedve. Mindkettőjüket őrizetbe vették.

vbányai, marosvári akcióját, melynek tekintélyük desztináltak is lennek az erdélyi fő az a megdöbben orthodoxy közvélemény kiváltott. A beszélt an spiritusz reklámhangu felhívásomat, hogy ezzel, adjon annak. A bazároztak tervvállalásos zsidóknak tenni, mely rabban van. Ez igaz állunk. Rabbilyamán oly könyv az ilyen tilalma-aga sokat veszít-ül a sok „iszur”-isták ellen. Majdppen a chassid-éit az Agudát is tilalmat állítottunk) stb., stb. í hitközségek fő-éinek az aláírók

vi legtekintélye-keik védelmére anélkül, hogy a abott cirkulusait a régi eszközöz-összejötték vol-állították arra az ek jövő boldogu-

gyűlt össze nov- község képviselő-afelett, vajjon abbikar — külön- ni felhívásának, ott konferencián A jövő óra ösz-kekeztelen képvise- sem? Egyszerű- nak ezek a prob- délyi orthodoxia alálharcáról van 10–50 családból zetése alatt álló- tudják-e a nagy- zellemű zsidósá- z a kérdés, mely- stület négy óras- vita után — ha

onokok, közöttük- itközségi elnök, er Márkus és a- tervszerű hadjá- hitközség és an- oja ellen már- van: elérte tető- annak idején a- mely hivatott lett- ni az erdélyi- ták a jesivák or- ét, mely oly eke- s most a sokmil- egy intézmények- geket, a kolozs- t, szigetét és vá- k gáncsolni ne- rpe hitközségek, alitáru rabbijai-

épviseletestülete- mely előtte volt- atározott, ahogy- régi tekintélye

ben amelltt sza- kiadott tilalom- gresszuson 12 de- minden lehető el- hitközségek gaz- ége megvalósít-

a annak a hare- gyobb vehemen- hiszen a rabbik- val minden le- hogy a hitköz- ontrakarirozzák. prizálni akarják- hitközségeket, abbijait és tel- karják kényszor- x zsidóságot. t művelt és kul- mben élő vallá- lóban össze kell- nesterkedés da- vassák és érde- elé a kormány- mban, mint be- irányában, in-

a mozgalom, s lényegbevágó- Leitner Zoltán KELETBEN

Bánk bán

Katona József színművének bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban, Hevesi Sándor új szcenizálásában és Horváth Árpád rendezésében

Minden remekmű, akár tekintély, akár az igazi értékállóság avatta azzá: a mindenkor jelen szempontjából annyit ér, amennyi belőle a jelenkor lelkéhez és világszemléletéhez tud férközni. Cervantes és Shakespeare nagysága azért él még ma is kikezdetlenül, mert ha alkotásai figurái és eseményei elöl eltoljuk a történelmi kulisszákat: az örök emberi szenvedélyek, vágyak és gondolatok most is elevenen, megrázóan hatnak reánk. Természetesen az időknél és azok változásainak minden tekintélyt leromboló ereje nagyon sok remeknek mondott művet kezdett ki az idők folyamán, ezzel is bizonyítva a hegeli filozófia nagyszerű gondolatát: a természetben egyedül a változás az, amely megváltoztathatatlanul örökérvényű.

Katona József „Bánk bán”-ja annak a feudális gondolatvilágnak drámai tükröződése, amely a XVIII. századvég és a XIX. század első közepéig tartó magyarjait jellemezte. A hűbérviség erkölcsi és szellemi kivételése érződik a remekbe készült tragédia minden jelenetén s hogy mégis, most is úgy hat reánk Bánk bán, mint ahogy tegnap este hatott: annak legfőbb oka az, hogy egyes alakjai az általános, a megingathatatlan, a vélt emberi természet megtestesítői. Természetesen ezek közül az alakok közül legfőképpen Tibore figurája az, amely ma is kortársi frissességgel hat reánk s ha lázadóbb, ha öntudatosabb formában is: az elnyomott szegénység jajszavát fejezi ki. Ez a figura az, mely ennek az antik magyar tragédiának korszerű jellegét ad s biztosítja, sajnós, nagyon is élénk aktualitását.

A másik aktualitása Bánk bán tegnap esti felelevenítésének az a kétség-telenül nívós, modern, újszerű rendezés volt, amelyet Hevesi Sándor szcenikai előírásai szerint Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház Kolozsvárra érkezett rendezője oldott meg, a legkomolyabb elismerésre méltó tudással, hozzáértéssel, elmélyültséggel és stílussal. A tegnap esti előadás bebizonyította, hogy a kolozsvári Magyar Színház drámai együttese mindezekig egy hivott rendezői kéz hiányát érezte; bebizonyította azt, hogy egy közepes színjátszó garnitúrát is lehet kényszeríteni művészi teljesítményekbe, ha ezt a teljesítményt erélyes és hivott kéz szabja rájuk. Tegnap este végre nem zavarta művészi élvezetünket az a kellemetlen disszonancia, amely a színház egynéhány kiváló színészének teljesítménye és a többi kevésbé jelentékeny színészek alakítása között rendszerint kialakult. Az előadás mindvégig harmónikus tudott maradni: a kiváló erők megmaradtak kiválóságuk szintjén, a kevésbé kiválóak viszont alkalmazkodtak a megkívánt játékstílushoz.

Akik mindenekelőtt dieszerűleg kell megemlítenünk ezuttal: Réthelyi Ödön. Ezt a színészt leginkább kopott népszínművek és olcsó hatású operettekben látuk ezidigéig a színen. Annak ellenére, hogy már évekként ezeltűt feltűnt Ibsen Nórjának egyik alakjában komoly színjátszó kvalitásaival: tegnap esti Tibore-alakítása tudta csak egy csapásra és véglegesen meghódítani a közönséget, kétségtelenül bizonyítva, hogy Réthelyi Ödön igen jelentős drámai színészi kvalitásokkal rendelkezik. Mellette Tóth Elek erőteljes Petur bánja és Földényi ezuttal zavartalan, sőt megragadó Bánk bán-alakítása fogta meg figyelmünket. Poór Lili Gertrudisa, Kaszab Anna Melindája szintén felehetetlen alakítások voltak. de nem kisebb hatást értek el Forádás Sándor, Tompa Béla és Jancsó Jenő sem, aki Biberach figuráját találon elevenítette meg. Kisebb szerepeikben Balázs Samu, Bárdi Teréz és Lantos Béla váltak ki. A kiállítás tekintetében is újszerű előadást a közönség megérdemelt, lelkes fogadtatásban részesítette. (s. l.)

— Általános vasipari sztrájk Madridban. Madridból jelentik: A vasipari munkaadók hajthatatlansága miatt léri. differenciákért ma általános vasipari sztrájk kezdődött a spanyol fővárosban.

Aspirin
felülmul-
hatatlan.

Csak ezen eredeti csomagolás a „Bayer kereszttel” és a zöld-fehér-piros szalaggal garantálja az

Aspirin-
tabletták
valódiságát.

BAYER

Cubában véres tüntetés volt a kormány ellen

Washington, november 11. Cuba szigeten, Cardenasban, Sagua la Grandeban és Matanzasban tüntetések voltak a kormány ellen. Habanában diákzavargások törttek ki, melynek során a karhatalom fegyverét volt kénytelen használni. A

zavargásoknak egy halottja és négy életveszélyes, valamint számos súlyos sebesült áldozata van. A tömegtüntetéseket nem sikerült leszerelni. Szó van arról, hogy a kormány ki fogja hirdetni az ostromállapotot.

Nagy ünnepélyességgel folyt le Londonban a fegyverszüneti évforduló emlékünnep

London, november 11. Az angol fővárosban nagy ünnepélyességgel folyt le a fegyverszüneti évforduló emlékénnep, amely alkalommal a háboruban elesett katonák emlékének áldoztak.

Az összes csapattestek küldöttségeinek jelenlétében délelőtt háromnegyed tizenegykor a tábortól szürke marsallal egyenruhába öltözött uralkodó és a walesi herceg koszorúkat helyeztek a névtelen hős emlékművére. Ezután a kormány, a domoniuok kormányai és a hadsereg koszorúit helyezték el. 11 órakor megszólalt a Westminster

hatalmas harangja, a Big Ben s ezt ágyulövés követte. Erre a jelre két percre minden forgalom megállott s az örökké zajongó, lármás Cityben is teljes volt a csend és a mozdulatlan-ság. A két perc leteltével újabb ágyulövés tudatta a tisztelő emlékezés idejének végét. A király koszorúja flandriai pipacsokkal díszített babérkoszorú volt, gárdaezrede színével ellátott szallaggal.

A mai napra a hadirokkantak műhelyeiben 50 millió flandriai müpipacs készült s a közönség az ünnepségen e művirágjelvényeket tűzte mellére.

A finn lappok újra terrorizálnak és párt-hiveiket kiszabadítják a börtönökből

Helsingfors, november 11. Finnországban aránylagos nyugalom után a lappok ismét mozgolódnak kezdenek. Forsa ipari városban váratlanul megjelent százötven autó körülbelül nyolcszáz lappóval, akik egy Markkola nevű embert akartak kiszabadítani börtönéből. Ez a Markkola vizsgálati fogságban volt, mert egy kommunistát nyílt uccán lökött. A tüntetők az államelnök höz sürgőnynt menesztették és követelték a letartóztatott lappó haladéktalanul való szabadlábrahelyezését. A kerület kormányzója és a város helyőrségének parancsnoka a lappókkal tárgyalásokba boosátkoztak. Minthogy a lappok zárt sorokban vonultak fel a rendőrség épülete elé, a hatóságok azonnal telefonon felhívták az igazságügyminisztert, aki elrendelte Markkola ügyének haladéktalanul való kivizsgálását. Már a következő napon letárgyalták Markkola ügyét. A gyilkos számos alibit bizonyító tanut vultatott fel és a felmentő ítélet után azonnal szabadlábra helyezték. Erre a városban egybegyűlt lappók megelégedetten távoztak.

A sajtó ezt az esetet forradalomnak minősíti és nagyobb jogbiztonságot követel a kormánytól. Kifogásolják azt is, hogy Wallenius volt vezérkari főnököt barátai kiszabadították a börtönből. A lappó bizottság egyre növe-

kedő aktivitására vall továbbá az is, hogy lapjaikban újra harci hangokat pengenek. Az Aktivisti című lapban azt írják, hogy Finnlandban már csak két út lehetséges: a vörös, vagy fehér uralom. A cikk élesen támadja Stahlberg egykori elnököt, amiért szocialista-barát politikát folytat és Finnlandot újabb veszedelmekbe akarja dönteni. Támadják továbbá azért is, mert Stahlberg volt az, aki az Oroszországgal történt megállapodások szerint a finn Kelet-Karéliát orosz kézen hagyta.

A lappók terrorisztikus fellépése azonban fordítva sült el, mert a reakciósok táborából is számosan átmentek a szocialisták közé.

CSÖD ELŐTT ÁLLANAK A DÉLKI-NAI VASUTAK

Párizs, november 11. Az Indopacifique távirati iroda nankingi jelentése közli a délkinai kormány pénzügyminiszterének rendkívül pesszimisztikus nyilatkozatát a kínai vasutak helyzetéről. Eszerint a polgárháború okozta vasúti kár meghaladja a 130 millió dollárt és az intézmény adósságai 1100 millió dollárt tesznek ki. A válságos helyzetben a vasut nem tudja a károkat helyreállítani és adósságainak kamatait sem tudja fizetni. A kínai vasút csődjét alig ha lehet elkerülni.

RADIO MUSOR

IDŐ: KÖZÉPEUROPAI
Szerda, november 12.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek. Időjárás. 13.30: Grammfón. 16: Rádiózene. Translatour: Japán nászinduló. — Rossini: Szevillai borbély. Weksler: Nyiesevő. Manfred: Kis csibészek. Ketelbey: Tündérek országából. Lincke: Nakirii lakodalom-nyitány. Vidor—Artok: Szerenád. 17: Felolvasás. 17.15: Hírek. Időjárás. 17.30 Rádiózene. Lehár: Kék mazur. Catalini: Este. Mascagni: Exutikus tánc. — Rubinstein: Angyal álom. Micheli: Keleti alkony. 18: Rádiógyetem. 19.30: Franca lecke. 20: Hárfaszóló. 20.30: Felolvasás. 20.45: Dalest. 21.15: Albu hegedűművész hangv. Bach, Chaussoh, Wieniawski művei. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: Országos Postászenekar hangversenye.

9.30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból. Időjárásjelentés.

12.05: A Mándits szalonzenekar hangversenye.

12.25: Hírek.

1: A londoni hindu konferencia közvetítése.

Utána: Macdonald Anelia első minisztere tart beszédet.

2.30: Hírek.

3.30: Morse-tanfolyam.

4: Vidám karcolatok: Illik, nem illik. Amit a legtöbbször mondunk. Jaj, de rossz szul vagyok.

4.45: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

5: A legrégebb színház. Felolvasás.

5.30: A m. kir. Folyamórség zenekarának hangversenye.

6.30: Olasz nyelvoktatás.

7: „A rádió parlamentjéről”.

7.25: A m. kir. Operaház előadásának ismertetése és az előadás színlapjának felolvasása.

7.30: A m. kir. Operaház előadása: Csongor és Tünde. Tánccjáték.

Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

Majd: Cigányzene.

Bécs. 19: Opera. 22.35: Zenekari hangverseny. Wagner, Strauss, Verdi, Netch, Werba. Lehár, Robrecht, Blankenburg műveiből.

Berlin. 21.10: Szimfónikus hangv. Majd tánczene.

Breslau. 19: Sziléziai indulók.

Köln. 20.55: Thomas-est.

Stuttgart. 19.30: Hegedűrapródiák.

Varsó. 22.15: Grammfón.

Kattovic. 20.30: Szólisták hangv.

Poznan. 20.30: Könnyű zene.

Csütörtök, november 13.

Bukarest. 12: Grammfón. 12.30: Hírek.

Időjárás. grammfón. 17: Zenekar. 17.15: Hírek. 17.30: Zenekar. 18: Rádiógyetem.

19: Grammfón. 20: Szimfónikus hangv.

20.30: Felolvasás. 20.45: Dalest. — 21.15: Szimfónikus hangv. 21.45: Hírek.

Budapest. 9.15: A Rékai Miklós szalonzenekar hangversenye.

9.30: Hírek.

12: Déli harangszó az Egyetemi templomból, időjárásjelentés.

12.05 A m. kir. államrendőrség zenekarának hangversenye.

12.25: Hírek.

1: Pontos időjelzés, időjárásjelentés.

2.30: Hírek.

4: Az iskolán kívüli népművelés rádió-előadásai.

5.30: A m. kir. Földművel.ügyi Miniszterium rádióelőadássorozata.

5.40: Hangverseny.

6.40: Angol nyelvoktatás.

7.15: Képek a magyar irodalom multjából. Császár Elemér dr. egyetemi tanár előadása.

7.50: Vigjátékelőadás a Stúdióból. Görög tűz. Irta: Hevesi Sándor.

Utána: Pontos időjelzés, időjárásjelentés, hírek.

Majd: Cigányzene.

Bécs. 22.05: Zenekari hangv.

Berlin. 23.05: Tánczene.

Breslau. 19: Grammfón. 21.55: Operett-részletek.

Hamburg. 20.45: Karének.

Köln. 21: Szimf. hangv.

Lipsee. 19.30: Operett-dalok.

Poznan. 22.15: Hegedűjáték.

Poznan. 20.30: Baritonének.

Kattovic. 20.30: Könnyű zene.

Milánó. 21. Hangverseny. vagy opera.

Róma. 21.05: Hegedűhangv. Műsoron Beethoven D-dur hegedűhangv.

Praha. 21: Szimf. hangv.

Pozsony. 19.20: Szórakoztató zene.

Brünn. 19.55: Zongora. Novák, Dvorák művei.

Mor. Ostrava. 19.20: Vegyes kar.

Ósló. 18.30: Grammfón.

Toulouse. 22: Opera és vigoperarészletek.

— Kétszáz halottja van a délkinai viharokasztrófának. Londonból jelentik: Kantoni jelentés szerint Dél-Kína partvidékén a viharokasztrófa több, mint kétszáz halálos áldozata van. A sebesültek száma meghaladja az ezret. Számos halászahajó elsüllyedt.

HÍR

Uj Kelet az eg...
bánsági zsidó...
Főszerkesztő: D...
Felelős szerkesztő...
Bukarest sz...
Hátszegi Ernő,
Kikéink utányom...
megjelölésével

— Változókéony id...
őlj jelentik: A mete...
járásprognóza szer...
es időjárás várhat...
ással és helyenkint

— Nyolc százalé...
Berlin...
enyérarakt Berlin...
entik: A közéletm...
ap folytatta a pék...
dókkal tárgyalásai...
Berlinben 8 százalé...
Arleszállítás törté...
ontonkint 5 piennir...
ési ipar más ágaza...
miniszter árszállít...

— A walesi herce...
zéde az angol rádió...
entik: A walesi he...
ngol rádióban meg...
Csak egy virágszá...
ól. Másfél óra mul...
ol rádió Macdonald...
Guild Hallban a...
Bankettjén tartott b...
Phene Neal, a london...
ora, az új londoni...
állítás hivatalát.

— Németországba...
ta keresett gyilkos...
entik: Hónapokkal...
yes gyilkosság tett...
önigsbergi rendőrs...
urgi gyorsvonaton...
gett a keletporosz...
özségben Blatt föld...
gett épület romjai...
edett holttestet...
ogy a holttest Blat...
rel, Saffran butork...
s a hatóság ki is...
yítványt, amelynek...
ette Saffran 30.000...
ását. Később több...
kiknek vallomásai...
Saffran él. A butori...
en éjszakára valak...
ecsempesztte a zseb...
ára huzta a gyűrűj...
ázat. Hosszas nyon...
Saffrant elfogni, aki...
inbe vittek és meg...
át. A keresztkérdés...
erte, hogy ő gyujt...
át és hogy biztosít...
l. A rendőrség azt...
nem élő embert, han...
villába, valószínű...
ben egy holttestet, a...
pal előbb földelhete...
ruháját és a zsebébe...

— Az Erdélyi Zsi...
ég, Keren Kajemet...
zód központi irodá...
oara, Bul. Carol 15

— A babona és az...
Londonból jelentik:...
na is hisz a babona...
széffüggest lát két...
yek egymásután kö...
helyen történnek.

— A babona híve...
hogy Thutenkamen...
után sorozatos ha...
szok körében, akik...
volt a sirok feltáras...
etlen összejátszása...
won a világhírű are...
egymást követték a...
halálesetek és bár...
nál tudományosan...
álalokot, a babonás...
került eloszlatni. L...
kes esemény történt...
den Hall a British...
en meghalt. Közvet...
kezesek miatt elsz...
archeológiai osztály...
köztük egy mumiát...
la fűződik, hogy m...
a mumia tulvilági...
A muzeum igazgató...
ok előtt fel is hivat...
mét erre a mondár...
fizte azt is, hogy a...
zavarni, hiszen egy...
másikba viszik. A...
nalt meg a muzeum...
késztelenül kider...
áldozata lett, mégis...
ben általános a vél...
mia zaklatása miatt

MUSOR

EUROPAI

Uj Kelet az egyetemes erdelyi es bansagi zsidóság napilapja... Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő... Hírek, 12.30: Hírek, 12.30: Hírek...

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdelyi es bansagi zsidóság napilapja... Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő... Hírek, 12.30: Hírek...

Változókéony idő várható. Budapest... A meteorológiai intézet időjárás-prognózisa szerint változókéony, szeles időjárás várható...

Nyolc százalékkal szállították le a kenyérárakat Berlinben. Berlinből jelentik: A közlekedési miniszter tegnap folytatta a pék- és husipari munkásokkal tárgyalásait...

A walesi herceg és Macdonald bejárta az angol rádióban. Londonból jelentik: A walesi herceg tegnap este az angol rádióban megtartotta előadását...

Németországban elfogtak egy régóta keresett gyilkost. Königsbergből jelentik: Hónapokkal ezelőtt történt rejtélyes gyilkosság tettesét kerítette kézre a königsbergi rendőrség...

Eltemették dr. Erdélyi Jánost. Kedden délután temették el óriási részvétellel dr. Erdélyi Jánost, a nemzeti-parasztpárt egyik veteránját...

Lord Brotherton hagyatéka. Londonból jelentik: A napokban halt meg Londonban Lord Brotherton, Anglia egyik leggazdagabb gyárosa...

Nagy depresszió Amerika gazdasági életében. Newyorkból jelentik: A National City Bank legnagyobb jelentése szerint az Egyesült Államok gazdasági depressziója...

A babona és az egyiptomi mumia. Londonból jelentik: Az emberiség még ma is hisz a babonában és mindig összefüggést lát két esemény között... A babona és az egyiptomi mumia...

Végeladás! 27 év óta fennálló óra, ékszer, ezüst és kina-e üst-áru üzletemet felosztatom és a teljes árukészletet hatósági ellenőrzés mellett minden elfogadható áron kiárusítom

Fenyő Hermann ékszerész Cluj-Kolozsvár, Piața Unirii (Főtér) 23 szám

Az orosz fa-dumping Jugoszláviában megállásra kényszerítette a fakivitelt

A gyáriparosok szövetsége memorandumban tárta fel a faipar válságos helyzetét

Belgrád, november 11. A szovjet-dumping által előidéztet faipari válság, amely egész Európában megrendítette a faipar helyzetét, Jugoszláviában is érezteti káros hatását... A nagy faipari krízis miatt a gyáriparosok szövetsége terjedelmes előterjesztést nyújtott be...

kivágására, amelyre néhány évvel ezelőtt ők maguk kötelezték magukat a kormánnyal szemben. Miután a faipar nem tud a világpiacon elhelyezni annyira fát, mint eddig...

A gyáriparosok szövetségének ez az előterjesztése bizonyára faipari ankét összehívását vonja maga után. Dr. Szerneck Dusan erdőügyi miniszter ogulini beszédében már utalt is egy ilyen ankét összehívásának szükségességére.

Földrengés Bukarestben. Bukarestből jelentik: Ma reggel hét óra 5 perccel a fővárosban enyhe földrengés volt észlelhető...

Eltemették dr. Erdélyi Jánost. Kedden délután temették el óriási részvétellel dr. Erdélyi Jánost, a nemzeti-parasztpárt egyik veteránját, aki egykor vezető szerepet töltött be a pártban... Lord Brotherton hagyatéka. Londonból jelentik: A napokban halt meg Londonban Lord Brotherton...

Figyelmeztetés. Tudomásomra jutott, hogy valami Bernát Braun nevű egyén, aki állítólag egy aradi képnagyító cég ügynöke, nevémmel visszaélve, szélhámosságokat követ el...

Polgármester, aki filmhez szerződött. Newyorkból jelentik: Jimmy Walker, Newyork polgármestere elhatározta, hogy január elsején, amikor hivatalos ideje letelik, belép a Fox-film szolgálatába...

Pánik egy moziban a rossz műsor miatt. Párizsból jelentik: A legnagyobb moziszínházak egyikében, az Opera-moziban tegnap este a közönség egy része nem volt megelégedve az előadással...

Orvosi tudományos előadás. A Zsidó Orvosok Egyesületének Vezetősége ezúton értesíti az orvos urakat, hogy folyó hó 13-án (csütörtökön) este pontosan 8 óra 10 perc kezdettel Str. Londrei (Hosszu uca) 9. szám alatt tudományos gyűlést tart a következő programmal...

Robbanásmentes gázzal fogják feltölteni ezentul a léghajókat. Berlinből jelentik: Dr. Eekener tegnap előadást tartott meghívott publikum előtt a héliumról...

A KOLOZSVARI ZSIDÓ EGYE-TEMI HALLGATÓK ISMERKEDÉSI ESTELYE. Szombaton este zajlott le a Czur Salom páholy helyiségeiben a zsidó egyetemi hallgatók ismerkedési estje...

Jugoszlávia fizetésképtelenségei. Zágrábból jelentik: A jugoszláviai hitel védő egyesület a napokban tette közzé statisztikáját, amely szerint októberben 42 fizetésképtelenség, 23 kényszerregegyezés, együtt tehát 65 fizetésképtelenség volt...

Egyre lanyhul a gabonapiac. Bukarestből jelentik: A külföldről érkezett jelentések szerint a gabonapiacra egyre újabb lanyhulás állott be. A föld déli részéből jó terméskilátások híre jön, hatalmas készletek állanak a piac rendelkezésére...

Holland-Indiában is fellépett a munkanélküliség. Londonból jelentik: Holland-Indiában is nagy arányokban lépett fel a munkanélküliség. Jávában több ezer európai is munkanélkül van.

Az amerikai autóipar súlyos helyzete. Newyorkból jelentik: A General Motors Corp. most közölte jelentését, amelyből kiderül, hogy Amerikának ez a hatalmas ipara milyen válságos helyzetbe került...

Aukeióra kerülnek néhai Andrássy Gyula gróf műkincsei. Budapestről jelentik: Néhai Andrássy Gyula gróf műkincsei november 23-tól 30-ig kiállításra és december 1-én és 2-án aukeióra kerülnek...

SPANYOL nyelvtanok és szótárak a kiejtés megjelölésével. Szerkesztette: Dr. Honti Rezső. Lingua kézisztárak: Spanyol. Teljes. Magyar-Spanyol és Spanyol-Magyar Mindkét rész egybekötve, 400 old. 28.000 szótársor 272 lej Schenk zsebnyelvkönyvek 16° Spanyol zsebnyelvtan és társalgó füzve 63 lej kötve 95 lej Schildlof: Az „1000 szó” módszere Spanyol nyelvtan, magántanulók részére. A 10 füzetben teljes nyelvtan egészvászondobozban 272 lej Vidékre utánvétellel küldi LEPAGE, CLUJ

BARHOL MEGJELENT KÖNYVET MEGKAPHAT AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYÁBAN.

KÖZGAZDASÁG

Az új munkástörvény kizárja a női munkásokat és a 18 éven aluli férfiakat majdnem az összes alkalmaztatásból

Bukaresti—Bukarest, november 11. A munkaügyi minisztérium új rendelkezést dolgozott ki a kiskorúak és nők ipari foglalkoztatásáról. A rendelet minden ipari munkából kizárja a 18 éven aluli férfiakat és bármilyen koru női munkásokat, ami azt jelenti, hogy az ezen kategóriába tartozó alkalmazottakat a munkaadók kötelesek lesznek elbocsátani, ha a rendelet életbe lép.

A veszélyes és egészségtelen iparágokról szóló törvény 19-ik szakaszára való hivatkozással a rendelet a fiatalok és női munkásokat az összes ipari

vállalatok és bányák alkalmazásától eltiltja és rengeteg azoknak a szakmai ágazatoknak a száma, amelyeknél nők egyáltalán nem alkalmazhatók.

A gyáriparosok most mindent elkövetnek, hogy a tervezetet revízió alá vegyék.

A munkásszervezetek vezetői azonban már eleve hozzájárultak a 18 éven aluli férfiak és a bármilyen koru női munkások alkalmazási körének minél nagyobb megszorításához, hogy a munkanélküliséget enyhíteni lehessen.

A betétesek zugolódása miatt el kellett napolni az aradi Victoria szánálása ügyében összehívott gyűlést

Ujra hároméves moratóriumot kért az elnökség, de a betétesek hallani sem akartak róla

Arad, november 11. Ismeretes, hogy a felszámolás alatt álló temesvári Timisiana, aradi Victoria és nagyváradi Bihoreana pénzügyintézet szánálását a kormány vette a kezébe olyan módon, hogy a három intézetet egyesítik, moratóriumot eszközölnék ki a hitelezőktől és a Banca Nationalával fogják megsegíteni a fuzionált három bankot, hogy azokat három esztendő alatt teljesen talpraállítsák. A Banca Nationala vezetősége már hetekkel ezelőtt megkezdte az ügyben a tárgyalásokat és az első lépés a kibontakozás felé az a gyűlés volt, amelyet tegnapi hívtak össze Aradon, a Victoria pénzügyintézet helyiségeiben, ahol maga Pop-C. István, a kamara elnöke igyekezett meggyőzni a betéteseket az újabb moratórium megadásának szükségességéről. A közgyűlést azonban izgalmas és viharos jelentek között tudták csak megtartani, mert az elkecseregetett betétesek, amikor megtudták, hogy a jövő évi április végével lejárató hároméves moratóriumon kívül újabb három esztendő moratóriumot kér a bank, meg sem akarták hallgatni az elnökölő Pop-

C. István szavait.

— Nem adunk újabb moratóriumot! A zsidóknak adták a mi pénzünk! — kiáltottak mindenfelé. — Pénzt akarunk és semmi mást. Három évet eleget várunk! — ordították izgatottan a betétesek. Majd főbben panaszkodtak, hogy minden összekuporgatott pénzüket betették a pénzügyintézetbe és most adóban elviszik az utolsó párnájukat is és képtelenek hitelt kapni.

Amikor a zaj nagysokára elesendesült, Pop-C. István közölte, hogy az újabb moratóriummal szemben garantálják mindekinek a tőke 100 százalékos visszafizetését, továbbá kötelezi magát a bank, hogy mindenkinek négy százalékos kamatot is fog fizetni. Az sem nyugtatta meg a kedélyeket, hogy az elnök bejelentette, hogy a Banca Nationala a három pénzügyintézetet 350 millióval kívánja megmenteni. A vihar olyan elementáris erővel tört ki ez után, hogy a közgyűlést el kellett halasztani bizonytalan időre, amíg a szánálási akcióval a bank jobban el fog készülni.

Színház—Mozi

Miért kétszer és nem egyszer? Sokan kérdezik, miért lép fel Teiko Kiwa, a hírneves primadonna kétszer a „Pillangó kiszasszony”-ban és nem csak egyszer. A magyarázat nagyon egyszerű. A mikor most 3 éve egy másik japán énekesnő, Yovita Fuantes vendég szerepelt Kolozsvárt, a közönség kívánságára háromszor egymásután kellett fellépnie a „Madame Butterfly”-ban, pedig a helyi árák akkor jóval magasabbak voltak, mint most és mégis mindhárom előadászon zsufolt ház tapsolt a művésznőnek. Teiko Kiwa a külföldön sokkal ismeretlenebb Yovita Fuantesnél, természetes tehát, hogy november 12-én, szerdán és 16-án, vasárnap zsufolt lesz a Román Opera nézőtere. Még néhány jegy kapható a két rendkívüli előadásra a „Románia Artistica” színházi ügynökségnél.

Fekete Mihály: Cirano de Bergerac

Városszerte általános örömet keltett az a hír, hogy Fekete Mihály, a kolozsvári színháznak nemrég még egyik legnépszerűbb tagja, csütörtök este fel fog lépni a Cyrano de Bergeracban. Felejthetetlen emléke a kolozsvári publikumnak Fekete Mihály Cyranoja s ez az emlék fog most új színekkel gazdagodva megélevenedni a Cyrano reprizében.

Rostand gyönyörű alkotása, a Cyrano romantikus, hősi erőteljű és költői pátozstól áradó figurája Fekete Mihály ábrázolásában egészen páratlan reliefet kap, most. Akik a próbákat látták, elragadtatva beszélnek erről az alakításról, amelyet Fekete Mihály egyéni lírája fűt át különösen életmeleggel. Mellette a színház egész drámai együttese buzgokodik, hogy a csütörtöki előadást ünneppé varázsolja. A próbákat Fekete Mihály vezeti.

Huszár fogás. A közönség általános kívánságának tesz eleget a színház, amikor a mult szezon végének legnagyobb operett-sikerét, a Huszár fogást, új szereposztásban műsorra veszi. A pompás meséjű, remek zenéjű, mulatságos táncszámokban bővelkedő operett csütörtök este kerül színre. Karácsonyi ily játszotta a főszerepet Pesten is, Nádor pedig először fogja énekelni a parádés szerepet.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MÜSORA

Szerdán: Huszár fogás. (Operette-újdonosság. Karácsonyi ily, Betegh Bébi, Nádor, Tompa és Ihász fellépésével. Napi bérlet 12. szám, A. Ssz. 55.)

Csütörtök: Cyrano de Bergerac. (Fekete Mihály vendégfellépésével. Napi bérlet 12. szám, B. Ssz. 56.)

Péntek: Lila test, sárga sapka. (Operette-újdonosság először. Kondor Ibolya, Betegh Bébi, Nádor, Tompa, Ihász. Premiére-bérlet 10. szám, Ssz. 57.)

Szombat délután pontban 3 órakor: János vitéz. (Ifjúsági előadás olcsó helyi árakkal. Bevezeti: dr. Rácz József. Ssz. 58.)

Szombat este: Lila test, sárga sapka. (Ujdonosság másodszer. Napi bérlet 13. szám, A. Ssz. 59.)

Vasárnap délután 6 órakor: Lehullott a rezgő nyárfa. (Operette-újdonosság mérsékelt helyi árakkal. Ssz. 60.)

Vasárnap este 9 órakor: Lila test, sárga Sapka. (Operette-újdonosság harmadszor. Napi bérlet 13. sz., A. Ssz. 61.)

Hétfő: A vadkacsa. (Rendezés és bevezeti Horváth Árpád, a budapesti Nemzeti Színház rendezője m. v. Premiére-bérlet 11. szám, Ssz. 62.)

Kedd: A vadkacsa. (Másodszer. Napi bérlet 14. szám, A. Sorozatszám: 63)

A Román Opera műsora

Szerda, november 12-én: Pillangó kiszasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő fellépésével.)

Vasárnap, november 16-án: Pillangó kiszasszony. (Teiko Kiwa híres japán énekesnő vendégfellépésével.)

Hétfő, november 17-én: Zsidónő.

Szerda, november 19-én: Szünet.

Péntek, november 21-én: Hoffmann meséi. (Premier.)

Vasárnap, november 23-án (délután): Tosca.

A MAGYAR SZÍNHÁZ MOZI MÜSORA

A VOLGA LEÁNYA hangos attrakció

A „Volga leánya” a címe a Magyar Színházban csütörtöktől futó nagy hangos filmatrakciónak. A „Volga leánya” az idei évad egyik legkiválóbb hangos filmje. A főszerepeket Evelyn Holt, Igo Sym és Szőregy Gyula játszik. Az újszerű, érdekes meseszöveg, érdekfeszítő cselekmény tarkítva szenzációs énekes kabaret jelenetekkel pompázatos rendezésben tárul a néző elé. Külön kiemelkedő a film pompás, a jeleneteket hűen aláfestő kísérő zenéje. A „Volga leánya” csütörtök, péntek, szombat és vasárnap látható a Magyar Színházban. Helyi árak: 20 és 10 lej.

Csütörtök, péntek 3, 5 és 7 órakor, szombaton fél 3 és 4 órakor: Nagy attrakció.

ció, hangos világfilm: A Volga leánya. 10 felvonásos, hangos, zenélő éneklő filmdráma, a főszerepekben Evelyn Holt és Igo Sym. Helyi árak: 20 és 10 lej.

Apro hirdetések

Gouvernante, perfekt francia, német Zongoratórással állást keres. Str. M. n. 7. Ajtó 6.

Gherlán Korona szálloda, kávéház, éttermet ujonnan átalakítva átvettem. Szíves pártfogást kér: Benedek.

Egy új pesaniki bunda eladó, Ötvös utca 12.

Kötték eladók. Cim a kiadóban.

Az Astória közelében, Calea Gen. Dr. Galina (volt Fellegvári ut) 14. alatt eső nosan butorozott szoba azonnal kiadó.

Kezdő német gyors-gépirónő magyar román nyelvtudással állást keres. Cim a kiadóban.

A próféta gyermek

Edmond Fleg megrázó zsidó regénye. Ára 100 lej és portó. KAPHATÓ AZ UJ KELET KÖNYVOSZTÁLYÁBAN

Megjelent az új Galsworthy

a világhírű író legújabb műve: A szent ember I—II. . . ára 245 lej

ugyancsak most jelent meg: Joek London: A vén ház meséi . . . ára 95 lej

Drasche Lázár A.: Amyi . . . ára 204 lej

Földi Mihály: Mámorosok I—II. . . ára 238 lej

Theodor Dreiser: Amerikai tragédia I—II—III. . . ára 612 lej

A 3 hatalmas kötet Kapható az UJ KELET könyvostályában.

Phönix Életbiztosító Társaság

Alapított 1882. évben.

Központi vezérigazgatóság: WIEN

Romániai igazgatóság: București, Bulev. Elisabeta No. 16.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: Cluj, Str. Nicolae Iorga 16.

Bukovinai és besszarábiai vezérképviselő: CERNÁUȚI, Str. Reg. Ferdinand 1.

A társaság működési területe: Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyiptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Palesztina, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „PHÖNIX” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. jeruzsálemi főirodájával, a Makkabi Világszövetséggel, a Mizrachi több országos szervezetével, a WIZO Zsidó Nők Világszövetségével és még több nagy zsidó testülettel

Vezérügynökségek: Arad, Braşov, Bucureşti, Cluj, Cernăuți, Chişinău, Medias, Oradea, Sătmár, Sibiu, Târgu-Mureş, Timişoara.

Gyermek, járadék és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítást biztosítási ügyekben.

„Steaua Romaniei”

Román Biztosító Társaság (a Phönix koncernjében)

Bucureşti, Bulev. Elisabeta 10 sz.

Erdélyrészi főigazgatóság: Braşov, Kapu-utca 65 szám.

Tű-, árvé- és betörés-, jég-, baleset-, szavatossági, automobil-, géptörés-, szállítmány-élet- és népbiztosítás.

Előnyös díjtételek, modern feltételek. Képviseltek az egész országban

XIII. EVF Cluj — Kelet november 5691 ÉV

As UJ és hat

Cikkeink farrás 100

Késiratok és megörz

Aikotma

nincs baj

A nagy élan megindult hindu megszűlte a ma donban megnyitványozó konferenciát a hindu nép delegátusok holdakkal renvannak képvisparadoxonként — Macdonald a fel a konferenciát eleget is tett ezzel a konferenciát tanácskozási közások milyen végződni, nem Gandhi-féle köv ximalista célkitnyosan nem fo ményhez jutni. Ezt már az a kö hogy a delegát foglalt helyet a kongresszus taglyet foglaltak dának és a hindu sze eső maharad

Ennek ellenét letagadni, hogy zó konferencia dást jelent a hindu küzdelmeinek minden valósz dominium-alkotó sához fog vezetn hogy ha nem is retékben: India dalmi és gazda ujjabb fejlődés végül is meg fog teljes nemzeti, felszabadulását.

A leszerelést ismét összeült. éles hangok hangferencián, melyelés megakadálytevékenységet, leszerelést mozdvinov és Berns meglehetősen éle arra a letagad mely a nagyhat eddig a szabotáz leges megakadály Amint a továbbtünik, ezek a vállalók voltak, a lési konferencián sen még azt a n leszavazták, mel idő maximalizálás emeltetni. Ha a delegátusai és numot sem tud relésre irányuló — akkor mit vá

Novem

A Ke